

Tallinna Teataja

Tr. 87.

Neljapäeval, 20. aprillil 1922. aastal.

Jumub igal äripäeval õhtul.

XIII aastakäik.

Teetöö ja talitus:
Tallinn, Suurturg nr. 16.
Kirjake abire:
"Tall. Teataja", Tallinn.
Rõnnetraat:
Töötaja — 285.
Töötaja ja talitus — 281.
Töötaja lõpet. 12—1.
Kõrge lõpet. 8—1.

Teetööliste hinnad:
Postiga:
1 ku peale .. 75 marka
2 .. 150
3 .. 225
Jäe talitusest ära viies:
1 ku peale .. 68 marka
2 .. 136
3 .. 204
Kõrgele kuus 100 mrl.
Kõrgele muutmise 10 mrl.

Kuulatushinnad:
Kuulatusel 3 mrl. m. m.
Esimene 5 " " " "
Esimene, kuni 6 " " " "
Kõrgele, kuulatusel 75%
õhutamise.
Teetööliste, mis ära läbi kogu
tööpöörde ja teetööliste järe
wad, alal ei ole. Suuremas
kirjades ja teetööliste alust
tagasi, kui teetööliste m. m. m.
Kõrgele pead saaja teetöö
nime ja abireid ei olema.

Üksik nummer 3 marka.

Genna konverents: Saksamaa nõukogu de Benemaa de jure tunnistanud. Saksamaa- ja liitlaste vahelise konflikt lahendamiseks. Piirituse desarmeerimise kavatsus. Eesti kutsutavate funktsionide kolmas kongress lõppenud. Suurine raudtee sõiduplaan hakkab 1. juunist s. a. maksma. Eesti saadiku märgufiri Bene valitusele optantide varanduse kinnipidamise kohta. Laevastikuamet liitvõimekirjale. Itaalias tehakse 1. mai pühitsemine fonduslikuks. Berliini linna eelarve puudujääk üle ühe miljoni marga. Saksa monarhistide juht Dr. Rapp vangistatud. Bene monarhistide septsused Rumeenias.

Viimased teated.

Saksamaa tunnistas N. Benet.

EMA. London, 18. apr. Genuas allakirjutatud Bene-Saksa eraldilepingu esimene artikkel kuulab nõukogu de Benemaa de jure tunnistanud. Saksamaa poolt. Edasi kutsutavate funktsionide kolmas kongress lõppenud. Suurine raudtee sõiduplaan hakkab 1. juunist s. a. maksma. Eesti saadiku märgufiri Bene valitusele optantide varanduse kinnipidamise kohta. Laevastikuamet liitvõimekirjale. Itaalias tehakse 1. mai pühitsemine fonduslikuks. Berliini linna eelarve puudujääk üle ühe miljoni marga. Saksa monarhistide juht Dr. Rapp vangistatud. Bene monarhistide septsused Rumeenias.

Piirituse desarmeerimise kavatsus.

EMA. „Berliner Tageblatt“ 13. aprillil kuulab Genuast, et Lloyd George'il kavatsus olla kõige vähemalt piirituse desarmeerimist läbi viia. Piirituse aga, et järele jätta ette võtta, nõuda kindlustust Bene-maa vastu.

Ameerika ajatöeline võitlus.

EMA. „Daily Telegraph“ teatab, et kui Genua konverents eduga lõpetab, ja tema üheks peajärgulise majanduslikena püüab, siis lõpuks ka Ameerika ajatöeline temast võimalik on.

Saksa ja liitlaste vahelise konflikti lahendus.

London, 19. apr. Genuast teatatakse: Viie suurriigi, Väike liidu ja Poola delegaatide otsusel pandi Saksa delegatsioonile ette Bene-Saksa eraldi kokkuleppe pärast komisjonist nr. 1. kes Bene kiitumist arutab, mitte enam oja võtta. Sakslastel jääb siiski vabadus teistes komisjonides oma tööd jätkata. Juriidilised eksperdid jõudsid otsusele, et Bene-Saksa leping on Cannes'i resolutsioonide murendamine, kuid ei ole tehniliselt Berjaillies' lepingu rikkumine. Saksa delegatsioonile antud märgufirjale kirjutatakse alla Prantsusmaal, Britannia, Itaalia, Jaapan, Belgia, Tšehoslovakkia, Lõuna-Slaavia, Rumeenia ja Poola. EMA.

Saksa monarhistide juht Dr. Rapp vangistatud.

EMA. Pariis, 19. apr. Kuulus Saksa monarhistide märgufiri Dr. Rapp vangistati pärast seda kui ta Rootsi poolega Saksa-maale oli tulnud. Dr. Rapp viidi Berliini, kus teda nüüd vangis hoitakse.

Esimese mai pühitsemine Itaalias fonduslik.

EMA. London, 18. apr. Roomast teatatakse: Itaalia valitsus otsustas teha esimese mai pühitsemise fonduslikuks fogu Itaalias.

Geisfordi Jirimaal.

London, 19. apr. Jiri ajutise valituse esitajad Griffithi ja Collins konverents De Valeraga ja Brugha'ga algas homme ülesti. Konverentsi otstarbeks on vägivalla tegude ärahoidmine ja arusaamatuste lahendamine vastaste poolte vahel. Esimene koosolek oli enne lõhetööte pühi, kui veel Dublinis juurhirm valitses, sest kardeti teist pühi, mis oli 1916. a. rahutuste aastapäevaks. Jiri on nüüd lahunud ja õhkkond, milles läbirääkimisi uuesti alustatakse, lootusrikkam. Kasutatud kokkuleppe saavutamiseks on suurel, kuid Dublini ülempeiskopi ja lord majori viibimine konverentsil aitab Geisfordi väärt. Dabepal jatkata Briti mäeja-

de evakueerimist ja Dublini sadamas oli eila hirm liikumine. Ajutine valitsus on ita-meel ametis põhiseaduse kama kallal. Komisjon, kelle ülesandeks oli ajutist kama kogu teada, on oma töö lõpetanud, kuid ajutine valitsus on mitmed parandused ette pannud. EMA.

Piirituse sõda merel.

Õnnetused Saksa salakaubavedajatega. Soomlased kaevavad, et Eesti piirituse vedajad neile rohkem peavahu teevad, kui armja naabri ja sugulase poolt just soovitav oleks. Samajugune, kui mitte suurem häda, on norralastel ja rootslastel sakslastega. Norralased on Saksa salakaubavedajate piidimiseks koguni mõned ristlaid ametisse pannud. Siljuti on ühel niijugusel, tolliristlaid „Bell“i, Saksa kutteri „Bligiga“ päris tõine asjatöeline olnud. Ta filmas ühel vahijelid Stagerakis viimast Norra rauna poole purjetavat. Selle asemel, et ristlaid kogu peale seisma jääda, katkus „Blig“ plehku pista. Niidid algas metis jahi, ja kui vähe kahe laeva vahel siiski suurenes, jaotis „Bell“ „Bligile“ mõned granaadid jela. Üks granaat sattus just „Bligi“ ninasse teisel piirituse laadungi. Selle peale jäi kutter seisma ja ta meeskond seadis enese mõitlusvalmis. Kui norralased pardale tulid, tormasid sakslased neile kallale, algas äge mõitus. Oma paremate sõjariistade abil jäid tolliametnikud lõpuks siiski mõitluseks, Saksa kapten võeti vangiks, laev viidi ühes ta peal oleva 5000 liitri piiritusega Frederiksstad, kus ta arvesti alla pandi. Umbes samajugune kokujuhumine oli „Bell“ salakaubalaeva „Svipiga“. Kaks tundi kestis tagaajamine, siis andis „Siip“ alla, et mitte põhja lastud saada. „Svipi“ olnud Norra weteeste hulles 36.000 liitrit piiritust peal, kinnimõit-mise filmapilgul oli sellest veel ainult 6000 liitrit järele, kõik muu oli juba maale toimetatud.

Niijugusel kokkupõrked ja tagaajamised on, nagu „Berl. Tagebl.“ teatab, Norra wetele igapäevased asjad. Kuid ainult ristlaid „Bell“ aratada oma suurtekkidega salakaubavedajate juures ankaritud, kõigile teistele Norra tollilaevadele hakatavat sõjariistadega vastu. Väljaspool Lindsbergi seiswat praegu umbes 50 wõdrast laeva ja Norra tolliametnikud arwavad, et neilt viimastepäevade jooksul umbes 170.000 liitrit piiritust on maale toimetatud.

Puudujääk Berliini eelarves üks miljard marka!

Berliini linna käesoleva aasta tuludekulude eelarve näitab puudujääki, mille summa üle ühe miljardi marga.

Bene monarhistide septsused Rumeenias.

Sulst mandemehi kinni wõetud. Samal ajal, kui Balti riikides Bene must-punasele monarhistide jalaorganisatsioonile jälgite jaadi, on samajugune jalaorganisatsioon ka Bukarestis avalikuks tulnud. Kinni on wõetud: Kriowsky, Smestil, Tšhuprow, Bechtold, Merkowitz ja üks ru-meenlane. Läbiõhkimisel leiti kahtlustawat materjaali, nagu maakaartid, brošüürid, sõjaväelisi paberid ja kemikaaliad. Bukaresti politsei on mandemehi kolm kuud jäl-

Läna, 20. aprillil Estonia kontserthallis karstus-kõnetöösolet

Kõnelewad: Joh. Rester, M. Martna, M. Tamm ja W. Ernits.

Algus kell 7 õhtul.

Sissepääs waba. Pikemalt lehe teistis.

R. S. „Sdee“ ajutajad.

ginud. Niidid viimad Bukarestist ühte Berliini ekspordimise (Lindenstr. 31), mis Benemaa jaoks naabrimail olla salakalamist korraldanud. Mandemehi olla toetanud bolšewikkude teenistuses olem kindral Bruschilow, polkownikud Krasnope-rov, Seledonnikow, Depnikow, Paultgen ja teised Bene staabiõhmitserid. Mandemehil armataks ühendust olemat Wiljufowi tap-misekattsega.

Selle teate toob „Berl. Tageblatt“. Ta näitab jälle, et mitte ainult väljamaal, waid ka Benemaal salajõud töötamas on selleks, et kokkupõrkeid esile kutjuda Benemaa ja ta naabrite vahel ja et selle juures enamlaste teenistuses seismate tähtsate mõimumeeste jäi tegev on.

Eesti märgufiri optantide kraami asjus.

EMA. 11. aprillil pööras Eesti edusta-ja Moskvas Bene väliskomisjariaadi poole märgufirjaga, tähelepanu juhtides talitus-te peale, mida Bene mõimude poolt Eesti optantidele nende varanduse kaasaiviimisel tehakse.

Eesti konsulaadis Prantsusmaal.

EMA. Prantsusmaal, Marzeilles'is ja Nizzas on Eesti konsulaadid alustatud. Konsuliks Marzeilles'is on berra Rudolf Buff, Place de la Bourie, 11; konsuliks Nizzas berra Stephan Perny, Boulevard St. Bar-thelemy, 8.

Eesti konsulaat Genuas.

EMA. Eesti wabariigi konsuliks Ge-nuasse on nimetatud berra Kristopher Kiel-landi. Eesti konsulaadi aadress Genuas on: Via Foscatello nr. 16.

Ameeriklane Eesti wabadusmõitlusest.

EMA. „Studies'i“ märtsi numbris kirjel-dab „New-York Herald“ sõnumisatja, iir-lane Mac-Cullagh Eesti olusid. Ta leiab Eesti palju sarnadust Jirimaaga. Eesti valituseid seitsjeda aastat wõdrad mõisni-fud, kes rahwast ei hoolinud ja lõpuks oma mõistmatu taktika ohwriks langebid. Sama liindis ta Jiris. Wäga soojalt kirjeldatakse Eesti wabadusmõitlust. Lõpuks paljastab Mac-Cullagh seda kibutustööd, mida par-nite ehitajad Inglise lehtedes Eesti vastu teinud.

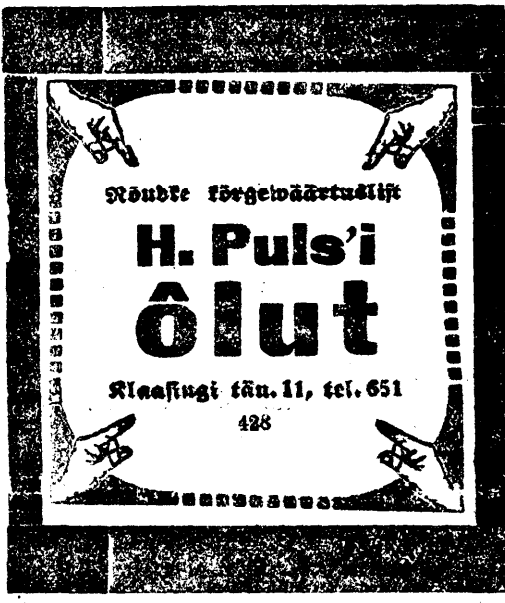
Postiagentuur awatud.

Warblas, Läänemaal on kohaliku põllu-meeste seltsi ühispoes ruumides „Warbla“ ni-me all postiagentuur awatud, kus liht-, täht-ja wäär- ning pakifanetusi vastu wõetakse ja wälja antakse.

Baltiski kaubajadama aitade ülcandmine.

Praegu on karatujel Baltiski kaubaja-dama aitafid üle anda sadamakapteni walit-juste alla, kuni nad mõnile teisele wasta-wale ajutisele üle antakse.

Wabajadama ning igajugu kaupade lii-kumise ja hoidmise kohta käiwad määrused on praegu kaubandus-tööstusministeeriumis wäljatöötamisel. —C—

Õnnetused ja turisööd.

Ilakud.

19. aprillil tehti protokollid: Karl Kinn, Paul Kala, Efriede Sauma, Johan Mätti-ni, Arnold Eisenbergi, Johannes Mentofi, Karl Johaneni, Ralf Kallismaa ja Mef-jander Undi peale, kes joobnud oleksid kinni wõetud. R-i.

Protokollid tehtud.

19. aprillil tehti protokollid: Paljassaar-rel elutsewa Wasili Woff'i peale, kes Pal-jassaare silla küljest 3 planku lasti kanguta-nud ja ära wiinud. Sild on riigi waran-dus ja kuulub Une-Sadama kapteni alla.

Kopli tän. nr. 12 kaupluse omaniku Leo-dor Tammitu peale, kes üle määratud aja kauples.

Samuti on protokoll tehtud Anette Haani teadaandel, tema kaasiirilise Augusti Wed-ro peale, kes Haani kodust äraolekul tema pandimaja pileti kellelegi salawiina müüjale, Paul Liidimois'ile wiina eest pandiks wi-nud. Läbiõhkimisel Liidimoise juures, Bederi teh. nr. 6-48, leiti 2 toopi wiina, 4 toopi piiritust ja 2 plekknõud, mis wiina järele lõh-najid, niikama jai ka pandimaja pileti leitud, mis kahjujaale kätte anti. R-i.

Wargused.

19. aprillil warastati: Walentin Dub-rowskilt, Balti teh. nr. 118, lastisest puutuu-rist aja jooksul 800 marga wäärtnes puid, Anton Kelmserilt raha 7000 marka. R-i.

Lapse furnufoha leitud.

19. aprillil teatas Kopli tän. nr. 24-e maja kojamees Wasili Mihailow, et tema wäljakäigu kohta puhastades leati juundinud lapse furnufoha leidnud. R-i.

Wigastused.

19. aprillil jäi sadamas Saksa merimees „Steinbölti“ wäljaladumise juures tööline Lõnis Kärberg, elut. Lasnamäe t. nr. 12, allakukkumale jahufottide wiirga alla, mille tagajärjel tema pahemalt jalgaj wigastada jai. R-i.

Genua konverents.

Wene - Saksa leping.

Ametlikult kannab Genua konverentsi nime. Mitte heast jiidamest, ega mänefuguste ideaalide pärast ei saanud ligi neljakümne rahva valitsused oma esitajaid Genuas, vaid tungima vajaduse pärast. Selleks vajaduseks on Euroopa äärmiselt tihedalt majandusline kriis.

300 peale ehitatud Versailles' rahulepingi tõi mõitjatele rahvastele ühe pettumuse teise järele; isegi need, kes Versailles' lepingu tekstis ühte tähtegi ei luba revideerida — prantslased — on sunnitud konverentsist osa võtma, mille ainus olemasolu juba on Versailles' vaimu eitamine. Sest Genua konverents on paratamata tingitud päevafelgiks saanud sõjasjast, et Euroopa praegune viitlus parandataks on ainult rahvusvahelise kaubanduslike läbikäimise uuesti alustamise kaudu, s. a. et parandust ja majanduslike kriisist pääsmist võib tunda ainult wae-nu l d p e t a m i n e ja kõigile riikidele ühefuguse majanduslike arenemise võimaluse andmine.

Nagu teada, tuli „Euroopa ülesehitamise“ kava Inglismaalt. Inglismaa kannatas Versailles' rahulepingu tagajärjel tekinud majanduslike kriisi all kõige rohkem; kannatas peaaegselt sellepärast, et tema tööstus Saksa oadava kaubaga ei suutnud võistelda ja enda kalli kauba produtsiooni ostjate puudusel pidi järjelt enam piirama — ehk ta võis produtsiooni ainult kaubadude jaoks. Inglismaa huvides oli sellepärast — võimalikult ruttu leida turgusid oma kaupadele ja võimalikult ruttu anda Saksaale võimalus Saksa kaupadele leida turud, kus inglise ja Saksa huvid ei tarmittes kokku põrgata. Teiste sõnadega: Inglismaa huvides oli — võimaldada Saksaale kaubavahetus Wenemaaga.

Kuna aga Wenemaa jamaal ajal ka teist Euroopa riiki huvitas ja peaaegu kõigil neist kogu loota oli kaotatud, „Wenemaa ülesehitamist“, siis kujunes Wenemaa küsimusest dieti üks tähtsamatest küsimustest, mis Genuas arutusele pidi tulema. Just Wenemaa küsimus peaaegselt jundis Genuas tulema isegi prantslastel, sellel alguses dike tugew kalduvus oli konverentsi sootuks eemale jätta.

Prantsusmaa seisukoht Genuas on kummaliselt erandlik. Niidasti oma liitlaste, kui ka ühendat huvidesse puutuvate majandus-

liste küsimuste kaudu on Prantsusmaa konverentsi tööstest mitmeti huvitatud; kuid — wostandina Inglismaale — ei ole Prantsusmaa mitte huvitatud Saksa maa majanduslikest toibumistest, vaid soovitaks Saksa maa näha weelgi nõrgema kui ta on. Sellepärast läks Prantsusmaa esitaja konverentsile ainult tingimisi, ikka ja ikka jälle finitades, et ta sealt jalamaid lahkub, kui keegi peaks puidutama küsimusi, millesse puutumist Prantsuse poliitika praegused juhid mitte soovitawaks ei pea.

Seenelest mõista, et ükski riik ei ole Genuas ilmanud ilma tagamätteta: igal juhul on mõni eesmärk jiidame peal, mis ta konverentsi abil heameelega kaubalt saamataks; igaljuhul on mõni soow, mille kõne alla võtmiseks ta loodab konverentsil „muu seas“ mahti leidwat. See seisukord sunnib kõiki delegatsioone äärmisele ettevaatusele ja on tundavalt tohtistanud konverentsi tööd wäljast algust. Ainult Väiki nurl on konverentsi laual teatud määrat aktiivselt tegefenud, kirjutas töowiljakuse küsimust puudutades „Berl. Tgl.“ erikirjasaatja Genuast.

Kõige raskem oli eneseawaldamise suhtes aluseid peale liiski Prantsuse delegatsiooni seisukord. Meeles pidades oma konverentsi eelseid ahiwardusi, pidi prantslased alata walmel olema, walmis finitbaarona igast jõnast ja tulle puhanguist, mis kuidagi võis riinwata „feelatud küsimuste“ piirfonda. Nagu lugejad mäletawad, täidis nad oma sõjakat osa konverentsi töö esimeest päewist peale waga agaralt. Kuid kõigest sõjafuust hoolimata pidi Prantsuse delegatsiooni juht Barthou meeles pidama, et äkiline demonitratifone konverentsil lahkumine kahjulik oleks kõige pealt Prantsusmaale endale. Prantsuse delegatsioon pidi sellepärast ikkagi waga ettewaatlikult kaaluma oma tegusid ja eriti jõnu, milledest oleksid wõinud wõrjuda teod.

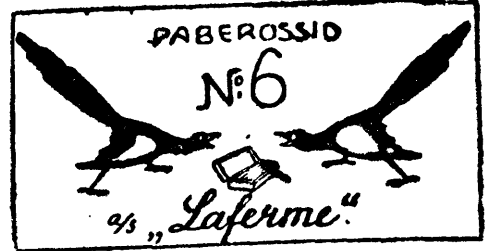
Guvitaw oli prantslastele, nagu öeldud, peaaegselt Wenemaa „ülesehitamise“ küsimus. Võib olla, et neil sellest huwist hoolimata õnneltigi waga heameel „oleks“ olnud, kui Xhittherin mõne terawa ehk järjult eitarwa sõnaga oleks prantslastele põhjust annud päädada halwast seisukorral, millesse nad ise omal tahtmisel olid jattunud. Bidiid ju prantslased alatafa tundma ja juurema osa Euroopa ning fogu Ameerika ajafir-

janduse juu kaudu kuulma, et n e m a d f e s t tohtistanuks kammitsaks olid, mis konverentsi tööd algusest peale — ja juba ammu enne algust — oli halwastud. Waga arusaadaw, et sellepärast prantslastele jiidame põhjas midagi ei oleks meelepärast olnud, kui võimalus üles tõusta ja ütelda, see ehk teine wäljaspool neid seifew wõim — näit Londoni ekspertide poolt wäljatõotatud tingimiste arutuse puhul wenelased — tegeawat neile töö jatkamise wõimatuse. See oleks waga kena pääsetee olnud iifidulest, millesse Barthou oma delegatsiooniga oli jattunud; kuid Wene delegatsioon ei annud sellele pääseteele ajumiseks oma järelandlikufuga mingit põhjust.

Wenelaste kõrwal olid jatkasid teiseks teguriks, kes Prantsuse delegatsioonile selle meeleheale oleksid teha wõinud ja oma liig-nõublikkusega ehk ettewaatamatusega prantslastele wõimaluse annud protesteerimiseks. Kuid ka jatkasid olid poliitiliselt laialt targad küll jeda mitte tegema.

Prantsuse delegatsiooni poolt igatsetud juhus ei jäänud aga sellegipärast mitte tulemata: see tuli hoopis ootamata Xhittherini ja Mathenau poolt alla kirjutatud Wene-Saksa lepingu näol, millest teada saades liitlasi näib wõllanud olewat päris illatam arewus, — nagu arwata wõib, wist küll eestkätt prantslaste mõjul. Seda lubab oletada ühelt poolt prantslaste ülemal kirjeldatud närmilikkus, mis fogu aja otis lahendusewõimalust; teiselt poolt aga see, et liitlaste meelepaha Wene-Saksa lepingu puhul on pööratud peaaegselt Saksa maa poole, kuna Wenemaa dieti fugugi ei jüidistata.

Kui fougale see meelepaha läheb ja kas selle tagajärjel konverentsi edaspidine töökäif tuntawalt kannatab, on praegu raske ütelda. Wiimsete telegrammide põhjal näib põhjust olewat loota, et ükski riik kongressilt ei mõtle lahkuda; Prantsuse delegatsioon on otustanud ainult siis Genuast lahkuda, kui teised jeda teewad. Et aga teistel lahkumise kawatust ei ole, siis jääwad wist kõik paigale. Ainult Saksaale on formaldatud Wene küsimuse arutamist; kuid waga wõimalik, et see jeda fuurt ei lümbasta, arwaste wõttes kafi, mis ta Wene-Saksa kofkuleppe tagajärjel on saanud. Teiste riikide kadestusest tahtistatud pahameel ei tarmitse jeda jegada jattumatafud kafi nautimast.

Wene-Saksa kofkuleppe mõju.

ETM. London, 19. apr. Lükatafse iimber Saksa Genua delegatsiooni jeketus, nagu oleks Briti delegatsiooni liigetel teada olnud, et Wene ja Saksa delegatide wahel eraldi lepingu pärast läbirääkimisi peeti.

„Daily Chronicle“ ütles: Sõnum lepingu kohta tuli Lloyd George'ile esmaspäewal täiesti illatuseks ja wihastaks jeda hirmlasti. Kui Wenemaa ja Saksaale eraldi kofkulepet tehes lepingu kawa enne allakirjutamist konverentsile heakskiitmiseks oleksid ette pannud, ei oleks nii palju pahandust tulnud. Kuid konverentsile ette panna teostatud fakti, oli kõige suurem efiifamm, ja selle peale wadafatse diagafelt kui jõnamurdliku teo peale, niidasti Euroopa iistundele, kui ka Cannefi refolutifiooni mõttes.

„Daily Telegraph“ toonitab, lepingul olla ihegi suurem tähtsus, kui jeda tekstist esimejel pilgul wõiks järeldada. Leht kuuleb, et liitlaste punktidele, mis konverentsile ette pandi, on walmistatud täienduseleping, mis pärast allakirjutamist omandab täiesti sõjalise konventifiooni iseloomu. Lepingu eesmärk olla, jalu le jeda huwide iistlust Saksa ja ndufogude Wenemaa wahel, ning jaitsta nende mõlemate piire Poola wastu. Teiste sõnadega, see on kofkuleppe wastakäifeks sõjalisek abiandmiseks Poola kallaie-tungimiste puhul. Leht liiab juure, igaliks teadwat, et Berliinis ei tõmmatawat diget demarfatifoonifoonit kallaletungimise ja jaitse wahel. Sest kui uskuda Saksa walitfust, siis olla 1914. a. Prantsusmaa jee olnud, kes esimejena Saksa territooriumile tunginud. Selle sõjalise konventifiooni allakirjutamine olenemat Genua konverentsi lõputagajerge-dest. Peale teatud Wene tööstustetwõtetek aktiifate kerge kangemise ei awaldanud jõnum Wene-Saksa lepingu allakirjutamist Londoni börjef mingifugust mõju. Waliskurfid, mis harilikult kõige tundlikumad on poliitiliste jündmiste wastu, jaid muutmata.

Lutifer.

Jean de la Hire'i romaan.

Kui waga Laurence oli jüunenud ootuse, pani ta siiski tähele, et esimejeks teentjaks ei olnud täna enam uhe Xtaalia neu, nagu jeni, waid wäike kuldjuukfeline ja finitfimaline Saksa plika, jeda päewal enne jeda parum von Warted tema tuppä oli tõuganud. Laurence teadis, misfuguseid hirmfaisid piinasid see waene ilus tütarlaps pidi kannatama, jeeperast ei julgenud ta temaga kõnelda. Kartes huluma hakata selle wäike gretheni ees, oli ta Saksa neuu kofe tagafi jattunud, ufaldades jeda parumi tahtmise järele Xtaalia neuu hoolde, kes esimeje toa-tiidrifu kofuseid täitis.

„Õnnetu tütarlaps!“ mõtles Laurence, nāhes jeda laudlinafid, hōbe- ja kristallndufid korraldawat. Kuid minu lahkumine siit mabastab jeda piinadest mida ta minu pä-rast peaks kannatama... Küll on ta aga kurb! Ma ütlen talle paar head sõna.”

Laurence hüüdis mahedalt:

— Minna!

Juchii tütar pööras „daami“ poole oma amarguse näo ja finifed filmad, ja ta naeratas arglikult.

Laurence ütles Saksa keelt (ta kõneles kõiki fuuri Euroopa keeli):

— Teie, Minna, peate niidistest peale minu laua katmist juhatama?

— Jah, proua, jeda pean mina. Ka pean ma jaali laua katmist korraldama, wastas Minna ja liis punastades juure: Wafest on proua alguses kannalik, jett mina ei ole kunagi lauda katnud... ja... ja...

Ta kõhles. Laurence julgustas jeda kalliigutusega ja naeratusfuga. Minna jattas, kuid ikka kõhlewalt:

— Ka pean ma prouale pärast õhtufööfi jettijiliseks olema, kuni ta magama läheb... Proua wabandab mind lahkelt, kui ma ei oska kõnelda, muusifat jeda, ega ilufasti ette lugeda... Mina olen ainult talutub-ruf... Kuid oleksid õnnelik, kui juidafin prouale meeldida... ja puüan juid teeni-da kõiges... nii hästi kui oskan... ja ma ar-

41 mastan prouat, kui ta jeda jallib... ja... ja...

Minna ei saanud enam edasi kõnelda. Ta mõttis oma põlle, kattis jellega oma näo finni ja hakkas huluma.

Kaks teist tüdrukut ükskõiksete näojoontega ja automaatlikkude liigutustega olid seal ka talitamas. Nad tegid, nagu ei kuuleks ega näeks nad midagi. Nad olid ilufad tugemad tüdrukud, 18 kuni 20 aastased. Nad olid pärit Luzerni kantonist Helweefiaft. Kui kõik oli walmis, jaid nad laua taha kõr-wuti seisma, nagu neile oli kästus. Kāed rippufid neil ükskõiksetl kõrwal. Nende tugemate tüdrukute kõrwal oli Minna kui Saksi portjelanist nuff paffude palgetega. Kiffi lastis ta oma põlle lahti, tema jaid langesid alla, tema jeda mõttis ootama jett-jandi. Ta jai rahulikuf, liikumatus, ja pijarad ei wõllanud temal enam. Jeda wal-das nagu misfugune jalarwõim, kes kauge-lt wõid ligidalt tema peale mõju awaldas.

Laurence kuulas Minna kõnet, kuid mit-te ilma imestamata. Kui Minna küti aja hulumise järele jamaufugusek automaatifis muutus, nagu mõlemad Helweefia tüdri-ud ja Xtaalia neuu jeda alati olid olnud, hakkas Laurence wiimaks aru jamaa. Talle hakkasid jalguma mõned nendest armatutest mõistatutest, millest Schwalgrocki loffi elu fooks jettis.

Ta ütles endamisi:

„Aga mispärast on jee koletis sellele tiitarlapfale jättnud mõneks minutiks wabadu-se mõtlemiseks, nägemiseks, kõnelemiseks?... See on imelik! Kunagi ei ole Xtaalia tüd-rufud ega Helweefia neidudel, kes jama mārtrifosa on mārartud mångima, niifugust wabadust minu juures olnud.“

Siis liis ta kofe õlgu jettitades juure:

„Mu Jumal! mis jee minusse puutub? Jean wiib mind siit ära. Need tütarlapfede ei kannata siis enam „minu auks“, nagu jee hirmus mees pilkawat ütlet. Jāagu nad siis automaatifeks edasi, mis jee minusse puutub?“

„Ma tahan niid ainult weel enda ja Jeani peale mõelda, mitte kellegi teise peale enam! Ma tahan walmis olla lahkumiseks. Ma pean niid jööma. Pealegi olen ma

nāljane. Mul on esimest jorda ifu, jettjandif kui Pariifit lahkufin. See on waga hea. Mina pean jööma ja tahan jüia.“

Bannes oma mantli, fiibara, käftoti ja kindad wäike laua peale, mis oli kiitkooli kõrwal, diufis Laurence üles ja jatts faktud laua juure. Ta istus tooli peale, mille Min-na temale automaatlikult ette liikkas, ja hak-kas ifuga jööma. Mõlemad Helweefia neuud andfid jööke ette, kuna Minna neid sõnalaufumata liigutustega ja pilguga juhata-s.

Kumbki Helweefia neuu ei näinud tähe-le panemat, et „daam“ fandis jell päewal fogu niitfuguseid riideid. Need ei olnud te-ma harilikult toaridid. Ta fandis nimelt lihtjat pruuni kleiti. See wärw oli waga erapooletu. Ka Minna ei pannud nähta-wasti tähele mantlit, jaarmanahast müffi, reifitindaid ja käftotti, mis wäike toalett-lawa peale olid pandud.

Siüles pani Laurence Paili jeda kõike tähele ja ta ütles endamisi:

„Need tüdrukud on kõik hüpnofiseeritud. Nad on kui nufud, mida jee koletis nõõrif tõmbab... See on igatahes waga imelik, kui selle peale mõelda!“

Ta peatas, kätt õhtu rippuma jättes. Ta kahwatas:

„Mina ei wõi harjuda mõttega, et mina ka peaffin selle mehe tahtmist mõõda jamaa niifuguseks, nagu need tüdrukud... olemu-jeks, kellel ei ole oma tahtmist, oma mõt-teid...“

Ta jurus aga kofe maha jelle mõtte mis temale fagedasti tuli. Ta jettitas õlgu ja ütles naeratades:

„Kui ma jord juba Jeani juures olen, siis wõin kindel olla, et jee nõiawõim minu peale enam mõjuda ei jaa...“

Ta mõtles niid ainult weel oma tule-wiku peale. Ta nagu oli nagu jeltitatud. Sealt paistis noorus ja ujalus. Laurence oli niid niifama kena kui ilus.

Kui Laurence oli lõpetanud jöömise, mis tundus temale Pariifit lahkumiseft jaadif esimest jorda rikfakifuna ja maifewana, ja kui ta ütles diufis, et oodata, kuni laud ära kraamitaks ja teenijad lahkumad, jai ta

imestades jettima: kõigil kolmel tüdrukul olid ifeäralifed näod. Laurence'le näitas, nagu tunnefid nad endid w a b a d e n a. Just niifugune oli olnud õrn Minna paar filmapilku enne jeda.

„Mida jee tähendab! ütles Laurence endamisi, nad on ju päris wabad oma liigutustes!... Mis on siis juhtunud?...“

Tõesti, mõlemad Helweefia tüdrukud ja Saksa neuu ei olnud enam automaadid. Nad ei olnud enam kanged oma olekus ja jettan-dis. Minna naeratas. Teifed kahesefi olid natufe häbelikud. Neile tuli nähtawasti ootamata, et nad endid elawate olewustena wõifid tunda. Nemat ei kraaminud lauda enam mafinlikult, nagu harilikult. Nad wafitfid imestades ja imetledes endi iimber, nagu näekfid nad esimest jorda jeda tuba, kus nad juba nõdal otfa wāhemalt kolm for-da päewas käftid. Minna imestas nähta-wasti waga, kui ta kell 9 hommiku leidis wõõdi niifugusek jettufortas, nagu ta õhtul ütles oli tehtud. Ta julges naimfelf ja arm-jalt küfida:

— Kuidas! proua ei olegi täna õõfi ma-ganud?...“

Laurence'il tekkis ifeäraline undifhuru ja ettearmamata tagajärjefikas mõte.

Ilma et ta Minnale oleks wastanud, läks ta kergel jammul meranda poole, mille moodustas wālistorn. Ta tõmbas eesrii-ded kõrwale. Kindal jammul, kuid põhjufal jiidamel läks ta eesriiete wahelt läbi. Ta tahtis kaffuda, kas ikka weel temale olemas oli jee nägemata jettin, millest ta kunagi üle ei saanud — ülepääfematu t e m a l e, jett teenijad, kes afnaid awafid ja finni panid, wõifid jett alati tahtistamata läbi pääfeda. Seejama nägemata jettin, mis oli eila õhtu arawõitmatuks tahtistufeks tema ja Jeani wahel, wangifoja ja wabadufe wahel!...

Katsume järele! ütles Laurence walju-häälega.

Ta karjatas: nägematut jettina, mõista-tuslikku tahtistust ei olnud enam, läbifäif offi waba!...

(Järgneb.)

Päevauudised.

Laewasõidu-amet liitvideeritakse.

Ella ärapeetud mereasjanduse nõukogu koosolekul tunnistati tarwilikaks laewasõidu ameti liitvideerida. Laewad ja muu warrandus, mis praegusel ajal laewasõidu ameti kaudu on, renditakse eht müüakse eraettevõtjatele edasi, sealjuures avaldati soowi, et warrandused sootilistele kodumaa firmade kätte läheks.

Kuna laewasõidu ametil paljudelt kodumaa laewasõitjate firmadelt suuremad rahakulad saada on, siis ei ole võimalik liitvideerimist niipea teostada, olgugi, et sellekohane seadus juba nel päewil m. walitsusele esitatud. Praegu on laewasõidu ameti tarwitada 7 suuremat aurikut ja hull praame.

Riigitrükkide ehitusplaanid kinnitamisel.

Nagu kuulda, on uue riigitrükkide ehitusplaanid ehituspeawalitsuse poolt juba kinnitatud ja lähewad käesolewa nädala lõpul sissewalitsetakse. Kes neid praeguste ehituslehtude seisufohast rewideerib. Tulewal nädalal loodetakse ehitustööd ettemõtjatele väljapakutada, kes kuuldamasti asjast õige hõlmitatud olla.

Lõpundatakse, et tehniliselt küllalt maja ehitust weel käesolewal aastal mõidaks lõpetada; kuna aga ehitus krediit kahe aasta peale on nõutud, siis ei saa enne nimetatud tähtaega maja ehitamist lõpetada.

Rakwere linn palub laenu pikendust.

Rakwere linnawalitsus esines sisseministeeriumile palwega, et Rakwere linnale antud 3 miljoni marga suurusel laenu maksimise tähtaega pikendataks. Sisseministeerium on küsimuse wabarüügi walitsusele seisufohast mõtlemiseks esitanud.

Tartu kaubandus-tööstuselti penkoosolek.

Peeti ära seltsi ruumides, Suurturg nr. 17. 18. aprillil. Koosoleku juhatajaks waliti hra Zell, sekretäriks hra Siir. Läänud aasta aruanne kinnitati 389.412 m. 79 p. suuruses, 1922. aasta eelarwe mõeti 380.000 m. suuruses wastu.

Seltsi esimeheks waliti Zell, abiks Priats, kirjatoimetajaks Siir, abiks W. Koppel, kasapidajaks Laas ja abiks S. Paabo, majawalitsejaks Aloja ja abiks Ruuben; rewidioni komisjoni said Sepp, Kuusik ja Reimann.

Riikmemaksus määrati 300 marka aastas. — Rääkimisel teatas juhataja, et linnawalitsuse poolt on seltsile Piiskopi väljal uue raudtee piirkonnas Emaide ääres 12 wakamaad maad kasutada antud rendiga 1600 m. wakamaa aastas. Selts kaawatseb sinna ehitada tarwilised laduruumid kaupade jaoks, mis koosoleku poolt heaks kiideti. Weel tunnistati koosoleku poolt tarwilikust kogu kütjuda Lõuna-Cesti kaupmeeste ja töösturite esitajate kaupade ja uute majusaduste läbiarutamiseks. Tunnistati ka soowitawaks kaubanduse ja tööstuse büroo asutamine seltsi juures. — Koosolek awaldas endisele juhatusle tänu seltsi liikmete huwide kaitsemise eest maksuinspektorite ees tulumaksu määramisel. Sellega lõppes koosolek.

Saksa-Wene lepingut kawatsetakse tühjaks tunnistada.

London, 19. apr. Arwatatakse, et Wene-Saksa lepingu tagajärjel awaldab heaksteegimise komisjon seletuse, millega see leping tühjaks tunnistatakse. Prantsuse awaliku arwamise järele on leping uueks sõjaliseks ahwarduseks Euroopa rahule.

Ameerika lehed nimetawad nüüd waga targaks Gardingi otuse, et tema Genua konverentsi oja ei wõtnud.

„Daily Mail“ Pariisi korrespondent kirjutab, et wastutawaks Wene-Saksa lepingule tahawat Prantsusmaa, Tšehho-Slowakkia, Jugoslaawia, Aumeenia ja Poolaga kaitlepingut teha.

Balti riikide Riia konverents ja Saksa-Wene leping.

Genua, 19. apr. Konverentsi alamkomisjonid algasid uuesti oma tegewust. Mathenau ja Makowski toonitasid ajakirjanikele, et Saksa-Wene lepingule olewat Balti riikide Riia konverentsi pretsebenidiks olnud.

Lloyd George ja Dr. Birthe jutustamine. Peetakse võimalikult, et Saksaama lepingust Wenege loobub.

London, 19. apr. Reuter. Genua teatatatakse: Sakslased ei ole seni wastust annud liitlaste murgufirja peale. Lloyd George mõttis täna Birthe jutule. Rääkimine kestis 1½ tundi. Birthe tõi mitmesuguseid wabandusi ette. Ta ütles, ta saawat aru teiste riikide otuse raskustest. Konverentsi seisufohast mõtmine Saksaama wastu olewat tema peale waga rõhunnalt mõjunud.

Lloyd George seletas Birthele kindlal toonil, et on olemas ainult üks võimalus: Saksaama peab kas loobuma Saksa-Wene lepingust või lahutama konverentsi poliitiliselt komisjonist, kelle ülesandeks on läbi rääkimise pidada Weneamaga. Pärast läbi rääkimist läksid sakslased isekesks nõupidama konverentsile antawa murgufirja asjus. — Prantsuse allikast saadud teate järele ei olewat sugugi mõmata, et Saksaama Wenege tehtud lepingust loobub.

Pankade toetamine Skandinaawia riikides.

Krooti walitus on 50 miljoni krooni Krooti pankade toetuseks määranud. Norra parlamendile on seaduse eelndu ette pandud, mille järele 25 miljoni krooni hoiupankade toetuseks määratakse.

Ameerika laewade müük.

Arwatatakse, et president Gardingi seaduse eelndu, mis ühisriikide kaubalaewastiku tahab toetada, mitmelt poolt tugewat wastuseismist leiab. Õige wähem on organisatsioonid töölised sellega nõus, et laewamaonikudele abiraha antakse. Walitus kardab, et ta laewad wäljamaalaste kätte lähewad. Sejuures ollakse juba kindel, et laewad palju odawamini tulewad ära müüa, kui nad ehitustel maksma läksid.

Ameerika tollipoliitika.

Ühisriikides taheti seadust maksma panna, mille järele wäljamaalt toodud kaupade pealt Ameerika turuhinna järele tolli oleks mõtma hakatud. Ühisriikide senat lükkas selle eelndu tagasi. Ühisriikides mõdetakse tolli kauba hinna järele, mitte kaalu pealt.

Mumiinuumist kinofilmid.

Berliini keemiker Gustav Schaaf on abinõu ules leidnud, kuidas sfelloloojest kinofilmi täiesti põlemataks teha. Seefama keemiker on ka alumiiniumist kinofilmid teinud. Mumiinuumist filmid tulewad kerge mad kui sfelloloojest, odawamad ja wastupidamad. Tarwitada mõib neid harilikus laternas.

Belgia kaitseb end Saksa tööstuse wastu.

Belgia senat on seaduse wastu mõtnud, mille järele nende kaupade pealt, mis Saksaamaal on tehtud, mõi sealt tulewad, teise tariifi järele tolli mõdetakse kui muude kaupade pealt. Uus seadus maksab 30. novembrini.

Hõbeda saak 1921. a.

Läänud aastal on maailmas 161 miljoni untsi (1 unts = 31,1 grammi) hõbedat kaawatud. Sellest saadi Meksikos 38,6 % ja ühisriikides 31%. Tunnistatakse, et hõbeda kaewamises läinud aasta halb aasta oli, seetõttu hõbedat maailmaturul odawasti hinnatakse.

Tallinna sõnumid.

Rinna politseiülema korraldus tänawate korrahooldimise kohta.

Rinna politseiülema poolt on jaoskonna ülematele ette kirjutatud, kohustada maja ja krundiamanikke, nende kruntide külge kuuluvad korniteed korda seadma kuni 20. maini k. a.

Ühtlasi tuleb korraldus teha, et kõik wihmasee torud wiibimata korda seataks.

Õimene Cesti kinnituselts kawatseb maja ehitada.

E. C. kinnituseltsi juhatus on linnawalitsusele teatanud, et ta lähemas tulewikus kawatseb suuremat maja ehitada ja palub selles linnawalitsusest kohast maa-ala.

Omalt poolt on kinnituseltsi ehitusplatsiks wäljavalinud kolmnurga Jaani ja Wal-li tän. ning Wirumäe n. n. vahel.

Et aia linnawalitsus nimet. kolmnurka

Cesti kuuat. kunstnikude kolmas ülemaoline kongress.

Etiaigne kartus wähele osatõmiste üle langes ära: ilmunud kunstnikkude arw tõusis 40-ni, mille poolest praegune 3. kongress kõige täielikum on.

Arwab kongressi seisufohast esimees R. Sepp, termiteades kottutulejaid seltsi nimel ja tühustades lähemate ülesannetega.

Juhatusesje walitakse: Juhatajaks R. Sepp, abiks J. Greenberg, sekretärideks B. Aren ja R. Espenberg. Walitakse ka mandat-komisjon, kelle tööde tagajärjel selgub, et kongressi täie õigusega osawõtjate arw ulatab kuni 100-ni. Kunstnikkude perest. Oid ilmunud Tarkist, Walgast, Rakwerekt, Kaapalust jne.

Wäenatord kinnitatakse lõpuliikl järemitelt: 1) Teise kongressi protokollide ja otuste ettelugemine. 2) Rr. Kaud'i referaat: „Kunst ja kunstnikud Cestis“. 3) Seisufohast ja ta ülesanded. 4) Teise kongressi otuste täidõimimise küsimus. 5) Näituse küsimus. 6) Soowitaw asjad.

Õlatakse aja suhtes äärmiselt kottuhoidlik, ja läbirääkimised ei taldu ülesmõetud ainetest tõrjale.

1. punktis läbiarutamisel on informeerimise ülesanded, sest palju koosmõitijatest muutu wõitustid Tartust.

2. punkt. Rr. Kaud oma referaadis leiab, et meil wõitustid puht Cesti kunst. Meie kunstis on n. n. rahwuswahelise teiste järele. Tervitab meil töötawaid kunstnikke, mille kauba on wõimalik Cesti kunstile iseloomustawad omadusi juure liidada, ja sead üles 6 teest: kunstis kotta seaduse loomise, kunstis alal tegutsemise hõlbustamise, kunstnikkude ainelise toetamise, kunstiteoste hoidmise ja arwistamise üle. Teestid arutamisele ei tulnud.

3. punktis loetakse ette „Cesti kuuatmate kunstnikkude seisufohast“ põhikirja, kes kunstnikkude soowil tekkimise ja sellele teisel kongressil walitud seffomitee oma wõitustid üle andis. Kolmas kongress otustab seffühingut, kui juriidilist asutust, kõigi Cesti kunstnikkude edustajaks lugeda. Arutamisele 10 minutiline waheteg, mille lõpul seffühingu koosseis kujuneb: jisse on astunud 23 tegewat kunstnikku, kuna 15 kunstnikku kirjaliku soowiga liitumiseks tulla esinesid.

4. punkt — Tartu kongressi otuste täidõimimise küsimus — on kaugemale ulatama tähtsusega.

Räägitakse ettewaatlikult, mõõdukalt, kaalukalt.

Esimehe ülewaate kunstnikkude liitvideerimiseks, wäljamaalt tagastatud teoste kaitseamiste puhul, mõdetakse wastu resolutsioon: „Walida seffühingu poolt kolmeliikmeline komisjon, kes waatab tööd üle ja tagajärgeid annab teada ajakirjanduse kaudu“. Muu seas selgub, et näitused riikimise üle liialdatud olid.

on kawatsevad roheliseks platiks jätta, siis tehti ehitusajakonnale ülesandeks kinnitusele teist ehituskrunti leida. Ehitatama maja tuleks neia kordne ja wastaks täielikult praeguseaja nõuetele.

„Estonia-filmi“ kinn „Refordi“

ruumid leiti järelewaatamisel, peale mõne wäituse puuduse, täiesti korralikud olewat, mille tõttu kino awamiseks talistusi ei ole teatawasti on kino inba tegewust algaanud

Kurna mõisa rohuuad

on ilma enampakkumisteta kodanik S. Wilmile 20.000-margalise aastarendi eest rendile antud.

Raisühing aiamaad rentinud.

Ameerika kristlik noorte naisühing, kuhu umbes 50 tütarlast kuulwad, palus linnawalitsusele aiamaad rendile, et oma liikmeid aiadõoga tutustada.

Linnawalitsus otustas ühingule selleks otstarbeks „Pelschi“ aiamaa 200 ruutjülda rentida.

Karskuskurustel

kõnelejad eila Dr. Tammi alkoholi üleilidise füsioloogilise mõju, demonstreerides alkoholi wõimust ja muuwalge olluiste juuretami ja jutustades alkoholist kehakudede äritajana, halvatajana ja tapjana ja weringwoolu juhtimise narmide lõdwendajana. Teijena esines prof. Bergmann ülihuwitalwa kõnega Ameerika karskusoludest ja seeluseadustest (mida ta täna jättab), mille siju edaspidi refereerime. Hra Refew-Mesel juhatab spordiharjutusi.

Õhtupoolal kõneles hra M. Tammi alkoholi ja moraalist õige hõlmitamalt, mille siju lihidalt kottumõtta mõmata ja hra

Kunstnikkude teostamise asjus kongress otustab: „Jätta küsimus seffühingu lahendamiseks“.

Walitustude konkursside asjus ühineb kongress Tartu kongressil ühel häälel wastu mõtetud resolutsiooniga: „Kunstnikkude wõitwad oja ainult neist konkurssidest, mille juur koosseisu kotta on seffomitee — nüüd seffühingu — soowitus“, lahendamiseks selle eelwõimist niisuguse resolutsiooniga: „Kongress otustab, et kõik awalikud wõitlustid on osawõtjateks seni lahtised, kui kunstnikkude seffühing selle wastu protesti ei tõsta“.

Warrandused ja erilapitaolid lubab kongress ühel häälel kõik seffühingu hoole. Warranduse kapitali asjus otustatakse: „Warranduse nimelise kapitali üleandmise annab 3. E. L. kongress seffühingu juhatusle hoole, kes oma põhikirja järele selle warranduse walitsemisele asub“. Samasugune otus tehakse ka Kallati talu küsimuses.

J. Postla mõlestusjamba asjus otustatakse: „Kapitali arwastamine jätta seffühingu hooleks, wastamalt kapitali arwastajate soowidele“. Seega wõitlustid ja muu algotuse etteotsa astunud kunstnikud ise.

Warrandus 1917. aastast hoiul olemisumma otustatakse seffühingul oma korraldusele mõtta. Rääkimisel selgus, et Tallinnas mõni aasta tagasi tegutsevad Cesti kunstnikkude jelt, nüüd nähtawasti juifumad. Walitatakse R. Nyman selle seltsi kotta seffühingule andmeid koguma — wastamale laenuude astumiseks.

Teisel kongressil awaldatud soowi puhul haridusliste stipendiumide alutamise asjus kunstnikkudele, otustab 3. kongress: „Seffühingu juhatusle siidame peale panna, wastaw stipendiumi põhikorra kotta seada ja tolle seadustlikult katta“.

Kunstnikkudele püütumates küsimustes otustab 3. kongress 2. kongressi otustet, juure liidades uue resolutsiooni: „Seffühing wõitakse, et kunstnikkude hoolekogudes oleks kunstnikkude seffühingu esitus“. Teatawasti soowitati muulu, et Tartu wõitustid ja Tallinna kunstnikkude soolid jääksid ning mõlemad riigi poolt ühesugust toetust saaksid ja et kummagi õpetatusest iga aasta 2 paremat karswandikku wäljamaale saadetaks.

5. punktis — näituse küsimuses — otustati: „Täna wõitlustid ühine ülemaoline näitus toime panna. Näituse korraldus jätta seffühingu hoolele“. Ülepea seffühingu, kui ametliku esituse hoolele jäeti kõikide otuste seadustlikult elluwõimimine.

Et 6. punktis küsimusi ei tekkimise, lõpetas juhataja, koosmõitijate wastastiku tänuawaldamise järele, kolmanda Cesti kuuat. kunstnikkude ülemaoline kongressi istumise, mis liigi 6 tundi wõltas ja intensiivset ja asjalikult töötas.

—ooo—

Metsloff noorfoo karskusliikumise.

Nooremale rühmale kõneles W. Erniti üleilidise karskusliikumise ajalooft, E. Peterson karskusest ja ühamaalikkusest ja lõpuks noorte mängusid juhatab.

Täna sead loengud karskuskurustel.

Täna loewad wanemale rühmale: kella 9—11 Dr. Tammi alkoholi mõjuft erioogauide peale (udupiltidega ja mikrofoobiliste preparaatidega). Kella 11—1 prof. Dr. Bergmann Ameerika ja Euroopa karsk. püüetelt. 5—6 p. l. M. Tammi alkoholi ja moraal üle. 6—7 stud. jur. Selmi Pett noorfoo karskusliikumise ja eriti lootustitunde ajalooft ja tegewuseft. Kella 1—3 spordiharjut. Refew-Meseli juhatusel.

Nooremale rühmale loeb doti. W. Erniti 9—10 Cesti karskusliikumise ajalooft. 10—11 E. Peterson karskuseft ja ühamaalikkuseft. 11—12 stud. phil. E. Pedriks, mille järele mängud algawad.

Eriti Dr. Tamme, M. Tamme ja prof. Bergmanni loenguid mõib kõigile wanadelegi soowitada, kuna neiu loeng eri õpetajaid tohib hõlmitada.

Cesti näitus.

Wäljamaalastele, kes käesolewale näitusele jõidawad, suureft näituse toimefond forterid. Selleks jaadetakse näituse toimkonna ametnikud jadamasje ja raudtee wõitust, kes sisseõidwatele wäljamaalastele forteri aadressi annab.

Kes oma kauba mõi tööstuseadustega näituseft esineda soowib, peab selleft näituse toimkonnale kuni 25. maini k. a. teatama. Siljem jeda tähtaega ei anta garantiid, kes seadused näituseft wälja pandud saamad mõi mitte.

—ooo—

Rahvamajandus.

Restmised põllusaaduste turuhinnad Pärnus viimse kümne aasta vältusel.

Põllusaaduste hinnad tõusid sõja eelmise 1914. aastast alates alatasta, kuid siiski mitte ühelegi kümnendiga igal pool. Järgmine tabel näitab põllusaaduste hindade tõusu viimse kümne aasta jooksul Pärnus. Üldmed puuduvad 1918. aasta kohta, millal Saksa okupatsioon aeg valitses.

Nimetus.	Müüjate aastate eest hinnad näidatud									
	1912.	1913.	1914.	1915.	1916.	1917.	1919.	1920.	1921.	
	R u b l a d e s.						M a r k a d e s.			
Rüsti puud	1,12	1,11	1,21	1,60	2,32	10,40	68	286	400	
Rüsti puud	—	—	1,62	2,54	4,00	—	—	—	410	
Odra puud	1,08	0,97	1,14	1,58	2,07	—	55	230	345	
Raera puud	1,14	1,08	1,23	1,71	2,05	—	45	135	328	
Rüsti puud	1,20	1,20	1,31	1,70	2,42	—	74	362	428	
Odrazu puud	—	—	—	—	—	—	90	—	240	
Rüsti puud	2,70	2,70	2,80	3,65	5,35	—	85	850	583	
Rüsti puud	1,20	1,20	1,32	1,46	2,72	5,58	83	800	405	
Odrazu puud	1,87	1,93	2,26	2,83	3,51	—	92	338	550	
Erned puud	2,17	2,20	3,80	3,16	4,67	—	85	335	510	
Kartulid puud	0,41	0,53	0,47	0,48	0,60	1,60	10,65	33	70	
Rapsad puud	—	—	1,14	1,44	2,50	5,75	5	45	70	
Raaliid puud	—	—	1,40	1,41	2,38	4,90	16	48	90	
Reebid puud	—	—	1,00	0,91	1,78	4,72	24	48	75	
Borgandid puud	—	—	1,35	1,23	2,60	5,—	25	51	90	
Sibulad puud	—	—	2,63	4,05	6,25	12	228	980	1113	
See liha puud	8,45	10,90	9,30	12,20	25,65	42,70	390	1020	1525	
Looma liha puud	5,75	7,22	7,90	14,50	26,33	32,80	148	428	738	
Õli puud	16,00	17,00	14,65	20,35	46,85	82,50	520	1565	2330	
Plim 10 toopi	—	—	0,90	0,92	1,40	2,50	21	72	138	
Kanamunad 10	0,56	—	—	0,33	0,40	0,70	10,20	46	56	
Puud heinu	0,55	0,48	0,66	0,67	0,86	—	13,55	51,10	145	
Puud õli	0,31	0,31	0,34	0,35	0,42	—	8	26,60	56	
Kahepuud kantilid	34	35	33,12	47,00	120,00	—	360	5400	6000	
Sagapuud kantilid	31	32	30	43,70	118	—	310	4800	5400	
									£.	

Wiljandi Cesti põllumajandusliku kaubanduse osakond

ori 1921. a., nagu aruandest näha, 538.837 m. 17 penni-puhasi kasu saanud. Üleüldine tulude summa oli üle 4 miljoni marga suurt. Üleüldine kauba läbimüük oli ligi 40 miljoni marka. Iihilise olemasoleva kapitali on 2620 tuhat ja talituskapitaal 1.500.000 marka. Kaupadid oli aasta lõpul üle 7½ miljoni marga eest. 1922. a. eelarve (eel-ndu) järele loodetakse 25 miljoni marga eest kaupadid läbi müüa ja üleüldise veidi üle 3 miljoni marga tulu saada. Otsus on pea-koosolel aruande ja eelarve vastuvõtmiseks ja puhtakasu jaotamiseks tuleb 30. apr. kuni.

Cesti kui ostja.

„M. G. Comm.“ toob ülevaate Cesti riik- ja välismaa kauba läinud aastal ja aruandest loetakse, et Cestist hea tekstiil- ja metallikaubade ostja tuleb, sest arvatavasti paraneb majandusline seisund ifka rohkem ühes Wene kaubanduse edenemisega ja os- tujad kasvavad.

Wagunite puudus Lätis.

Lätis takistab wagunite puudus transiit-kaubade vedu. Windawist teatati hiljuti, et

seal iifki oleks 1500 wagunit kaupade saat- miseks vaja, sest laevad ootavad tühjena- mist, aga wagunid ei ole.

Reedu põllumajandusline näitus

peetakse septembrikuu Kownos ära. Näi- tusele lastakse ka väljamaa ärisid masinaid ja tööriistu välja panna.

Munade väljavedu Poolast.

Poola loodab aprillis 100 ja mais ja juunis kummagis 200 wagunit muna välja- vedada.

Poola puuvillatööstus

on läinud aastal juba peaaegu niifama pal- ju kaadusi valmistanud kui enne sõda.

Rahvahindade tõusmine Moskvas.

Kommunistide eneste asutuste aruandis- te järele on kaupade hinnad Moskvas nii tõusnud, nagu järgnevas tabelis näha. Ar- vatud on sel viisil, et 1913. a. hinnaks on võetud 1 ja seda arvu siis nii mitme peale kasvatatud, kui mitmekordseks hind on tõu- nud. Selle järele olid hinnad tänuv 1. jaan. nädalal 211.000, 2. jaan. nädalal

gelane saab seal nagu samaks, mis ulatab kõrgemale hulkade madalast tasapinnast. Inim-mas lõpetab lõppude lõpuks ifka sel- lega, et hakkab austama ja jumaldama ja- ma kangelast, keda, võib olla, veel hiljuti põlgas ja taga kuulas; ife sellest teadlik ole- mata hakkab ta kaima tema poolt näidatud teed, tänuks kõrgemale igapäevuse mada- lateist huvideist ja samades niivõisi tänu- poole.

See kangelasmeel idee on alati omane olnud inimpoole. Inimkonna ajaloo on kangelasmeel olnud läbitungitud paljude rahvaste, ifeäranis vanade juuride ja gree- laste elu.

Seda ülevat ideed on juba ammu- gi püütud avaldada kunstiteostes, (luules, maalifun-ctis, muusikas). Muusika alal on see idee suureviisilisel kujul läbi viidud Gändeli oratooriumides. Kõigis mis jutus- tab ja ülistab Gändel kangelaste-juhtide vä- gitegusid, mis nad korda saanud, wabasta- des oma rahwaid orjusest ja rõhumisest. „Messias“ esineb aga kangelasena-juhina Ennistegija — see kangelaste kangelane — kes oma illesandeks võttis, päästa mitte mingisugust iifikut rahvast, vaid kogu inim- sugu patust, surmast ja hukatusest.

Kunstide ajaloo tunneme heel ainult üht juhtumist, kus kangelasmeel idee kün- giline kehastus esineb nii suureviisilisel ku- jul, nagu Gändeli oratooriumis. See on wa- na-Greeka traagik Aischylosi „Aheldatud Pro- metheus“. Prometheus, kes varastas taev- last tuld, et walgustada sellega teed inim- poole ja inimeste hingeas lõhkele pühuda entusiasm, esineb kangelasmeel kehastu- se.

251.000, 4. nädalal 487.000, 1. webr. nä- dalal 760.000, 2. webr. nädalal 923.000, 3. webr. nädalal 1.073.000 ja 8. märtil 1.913.000. Nõnda tuli 8. märtil ife asja eest 1.913.000 korda kõrgemat hinda maksta, kui see ajil 1913. a. maksis.

Wenemaa naftatööstus.

Enne sõda oli Wenemaa naftatööstuse poolest maailmas teisel kohal. Niiid on ta Mahiko enesest ette lahnud, aga ifkagi kol- mandale kohale jäänud, ehk küll ta naftalaad- mähem on kui poole sellest, mis enne sõda jaadi. Nimelt oli Wenemaa naftalaad 1915. a. 9.160.000 tonni, 1920. a. 3.853.000 tonni ja 1921. aastal 4.320.000 tonni. Kõige roh- kem jaadi naftat Zaga-Kaukaasuses. Uralis, Krimmis ja mujal oli kaal väike.

Nagu teada, nationaliseeriti Wenemaa naftatööstus enamlaste ajal. Nationalisee- rimine puutus waga palju wäljamaalastes- se, sest ettevõtteid olid nende omad. Sil- jem katuti ettevõtteid „kontsessioonide“ ni- me all tagasi saada, aga naftatööstuse kong- resis oli selle vastu, et naftatööstuse ette- võtteid wäljamaa kapitalistidele tagasi an- taks. Teised wäljamaa ettevõtteid ei ola nõus niifuguseid ettevõtteid oma kätte wõt- ma, mis teiste päralt on. Nii kestab seifu- ford edasi. Niiid on naftatööstuse affia- jeltide eitajad Wenuasse joitnud, et seal oma huvideid kaitsta ja selle järele waltwata, et mõnele affiajeltile teise kulus kontses- sioone ei anta.

Kommunistline weskliicabus.

Nõuk. Wene walitus on uue weskliicab- duse awaldanud, mis ofalt endisele Wene, ofalt Wäine-Euroopa weskliicabuse peal põh- jeneb. Kommunistlike forras harilikult weskliitarwitamine ettelugutataw ei ole. Sel- lepärast on uus seabus jälle jamm kodanlike korra poole tagasi. Uue weskliicabuse järe- le tulewad niifugused weskliid, mille täit- mifekoht Wenemaal on, nõukogude Wene ra- ha wõi kuldrublaide maksmiseks. Kuldrub- lad arwatase riigipanga poolt määratud kurfi järele nõukogude rahaks ümber, selle kurfi järele, mis maksmisepäewal on. We- ne walitus maksitakse ka need weskliid wäl- ja, mis wäljamaal wäliswaluta peale kirju- tatud, kui nende weskliite maksmisekohaks Wenemaa on.

Wene raha hinnad Pariisi börsel.

Pariisi börsel makseti 31. märtil 100- rublalise khaariraha eest 1 frank 5 santsiimi ja 1000-rublalise krenski eest ka 1 frank 5 santsiimi.

Saksa marga kurs.

Inglistmaal arwatase, et Saksa marga kurs niiid püfiwamaks läheb, sest et Saksa- maal ei tule enam iga kümne päewa tagant heafstegemisekku kasuda, waid kuus kord. Kui palju see arwamine tõeks läheb, näitab tulewik. Saksa marga tõusmifeit wiimaseil ajal igatahes ei wõi seda weel wälja luge-

da, sest Saksa maal oli 15. apr. wõrdlemife wäike summa kasuda, kuna 15. mail suur summa maksta tuleb ja selle kassiwõtmifeis palju Saksa markasid tarwis on wälja anda.

Ofimispalawit Saksa maal.

Ofimispalawit, mis Leipzigi näituse ajal ifeäranis awalikuks tuli, on Frankfurt- di näituseil aprilli algusel weel suuremaks kaswanud. Targad ostjad on juba enne näi- tuse algust oma ostulepingud ära teinud. Kaupade tagawara oli wähe. Lepingud teh- ti edaspidise aja peale ja hinnad jäid „lahti- jeks“, sest praegustes majanduslistes tingi- mistes on wõimata hindasid mõneks kuuls, wõi koguni aastaks ette wäljaarwata.

Hindade tõstmine Saksa maal.

Aprilli algusest peale on tõstetud Saksa- maal hinda tomasfoofatajahl, ifemendil, toorel raual, raual ja plefil, gaasi, ja keet- mife torudel, kaalil, kulluloosel, gummiwõt- jadel, õmblusniiidil, foolal, bentsiilil, ifoleeri- tud elektritraadidel ja muudel asjadel. Tõst- mife protf. on mitmesugune.

Ingliste wäliskaubanduse tagasimineel.

Märtsikuus oli Inglistmaa sisewedu ligi 28 miljoni nael sterlingit, seega ligi 6 mil- joni naela wähem kui 1921. a. Wäljavedu oli 64½ miljoni nael sterlingit ja peale 2 miljoni naela sterlingi wähem kui 1921. a. Ka wäljast toodud ja uuesti wälja kaadetud kaupade hulk oli wähem kui 1921. a.

Saabaste hinnad Inglistmaal.

Ingliste kaapawabrikutele on pakutud en- ne pühi 5—10 shillingit saabaste paari eest. Enne sõda maksis shilling umbes 50 kop. Wene raha järele. Nii tahetakse Inglistmaal juba odawamaid kaapaid 2½—5 rubla eest saada. Wõrdleme aga saabaste hindasid meie praeguse rahafurfi järele, ka siis sel- gub, et meil on hinnad üleliiga kallid.

Linad Ingliste turul.

Belgia ja Sini linad on langemise järele märtsis hinnas püfiima jäänud, Balti linad aga on weelgi langenud, nagu „Times Tra- de Suppl.“ teatab. Leidakse, et Siwonia 38. eest suure raskusega 100 naela sterlin- git jaadakse. Teised Siwini lina jorbid on odawamad. Kõigitakse, et umbes 750 ton- ni Balti lina Dundee ostjad ootab, aga raske on leida. Niiwadabrikud arwawad, et läinud aasta linade eest enam kõrgemaid hindasid ei makseta. Ühes kardetakse aga ka, et tänawu lina wähe maha tehakse, ife et hinnad odawad on.

Kalifornia põllumehed ife oma wilja ekspor- tööril.

Kalifornia jaadab umbes 300.000 tonni wilja wälja. Kalifornia põllumehed taha- wad niiid ife wähemalt ¼ wilja ilma kaup- meeste abita wäljamaa turudele läkitada.

—ooo—

Gändeli „Messias“ „Estoo- nias“.

Suurel neljapäewal tuli „Estonia“ kont- fertaalas Gändeli oratoorium „Messias“ teist korda ettekandele. Kuna jebaliti suu- remad muusikalised toimepanedud weil on haruldased, siis pean tarwilikuks, ettekannet hinnates, mõnda sõna ütelda ka nim. orato- ooriumi alusmõtte kohta.

Gändeli muusikalise loomingu alusmõt- teks üleüldise ja tema oratoorium „Messia- sel“ eriti, on heroismi — kangelasmeel — idee.

Kangelane on — üleüldise — see, kes loo- hub on ifilistest heast käekäigust üleüldisele rahwale. Kangelasmeel võib elus awaldu- da mitmesuguseis wõrmes. Kangelane võib olla prohwet, kes püüab pöörta oma usku ifiile inimesi. Kangelane võib olla poet, kes püüab kõigi südameid wõita oma loodud ideaalile. Kangelane võib olla mõtleja, kes püüab kogu inimkonna mõistuse walgusta- mifele. Kangelane võib olla ka lihtne iga- päewane inimene, kes oma elu riskerib huk- kuwa päästmiseks. Üleüldise on kangelaste mõistuse aluseks õnnetus, mahajäätus, iifil- dus ja elumaeus. Kõigil neil juhtumistel püüab kangelane, warustatud määratud kah- tejuga, hoolimata takistustest, tagasiu- mifeist ja needusest, wanfumatult ja förwale- talumatult ette määratud sihi poole üle- üldise õnne nimel. Earsase kangelase il- lumine mingis inimeste rühmas, rahwa- seas wõi koguni inimese seas esineb ülema- lise inimese nende inimmaside elus. Kan-

na. Inimpoole tehtud heategude eest pidi Prometheus kannatama hirmasid piinasid. Mitte ilma põhjusega ei wõrrenud kaskaja pühad ifad Prometheus kannatusi Ennistegija ristijurmaga, nãhes Prometheuses juft nagu Kristuse eeltäijad. Aischylosi Aheldatud Prometheus on nagu enne ristiusu aegne preliudium Ennistegija lurasustööle. Zga- takes on Aischylosi „Aheldatud Prometheus“ ja Gändeli „Messiasel“ ifis ja jeejama alusmõte ja mõlemad on nad selle idee ke- histanud juurepäralistes kunstiwormes. Wähe on aimult selles, et kumbki neift para- tamatult pidi rehkendama omaaegse walitse- wa ilumawaatega.

Mudes oratoorium „Messiasel“ ettekande hindamisele „Estonias“, tuleb kõige pealt tunnistada, et asja juhatajad, eesotsas hra Topmaniga, suure kunstiteose wääriliseks ehiletoomiseks suurt waewa näinud ja palju energiat kulutanud olid. Gändeli orato- ooriumides on peatahtsus kooridel, millel ju- tustaw ofa. Selle peale oli juhataja Topman nähtawasti oma peatãhelepõnu koondanud. Wälja arwatud wãheid erandid, wiird koorid hãsti läbi. Koorihããlõist olid ifeäranis tu- genad sopraanid, kes seifid itãesti oma illes- ande kõrgusel. Sama tunnistamiswããrt on alto hããled. Meeste hããle kõhta seda ütelda ei saa. Wõrdlemifeit tundaw oli puudujããf baasi-riihmal, masifilise kõlaruse jaoks ei suutnud nad anda kindlat wundamenti; puu- dulifkus tundus niihãsti teies kui ka esimes- tes basifides.

Orkestri ja koori ühendamisel jõudis ju- hataja oma eesmãrgile, f. o. orkestri kõlarus- masta koori kõlarusele. Orkestri ühinemise-

sel solistidega oleks aga üleüldiselt soowitaw olnud orkestri tãrgem kõlarus, nii kãttis ja matts orkester mõnikord soliste. See oli ifeäranis mãrgataw, kui laulda tuli wõrdlemifeit nõrga hããlega solistil (alt).

Soolo ofades esinefid hr. Rõidig-Sinkel (sopraano), hr. Weem-Romanowa (alt), hra Kuiga (tenor) ja hra Wiitol (basf.).

Hr. Rõidig-Sinkel wiis oma partii läbi puht Gändeli stiilis, f. o. tagasihoidlikult ja rahulikult; peale selle oli tal ofa siigawalt lã- bi mõeldud, fããseerimine wãljendusriikas sel määral nagu seda üleüldise lubaw Gändeli eepiline stiil.

Hr. Weem-Romanowa, kes hooliga oma ofa ette walmistanud, rahuldas paiguti (nãit. kwartetis) itãesti; kuid foolofõhtades ei olnud ta wõrdlemifeit nõrk hããl igaford küllalt kuuksdaw, jumades orkestri kõlaru- sesse.

Hra Kuiga tegi mulje, nagu ei oleks ta oma ofas küllalt kindel olnud; wiift sellep. oli ta ka mitu aariat wãlja jãtnud, tekitades sellega tãhje kõhti fõgu heliteofes.

Hra Wiitol wiis oma partii läbi itjead- walt, kindla rütmiga ja koguni ülema kange- lafeliku warjundiga, mis ta ofale itãelikult wastas.

Üleüldiselt, hoolimata tãhendud puu- dustest, jãttis oratooriumi ettekanne hea mulje. Asja juhatajad olid teinud kõif, mis neile mõimalik ja mis neift olnen. Jããb ainult soowida, et ka tulewikus jãmas iifis edasi tãõtatata. Ka nagu kuuleme, olematfi kawatjus tulewa hooaja tãõkawasfe wõtta üht wããti „Passiooni“.

H. Remul.

Kolmas matemaatika, füüsika ja kosmograafia õpetajate kongress.

Teine päev.

Kongressi teine päev algustati tööga sekkumiseks. Algselt sekkumiseks esinesid: hra A. Berli proovimistunniga ülesannete lahendamiseks ja õpetaja R. Silde proovimistunniga arvude tutvustamiseks esimese kümne piirides. Mõlemale proovimistunnile, mida pealt kuulata saati täis kongressi liikmeid, järgnesid arvustused, kus elavalt ette toodi proovimistunnil ette tulnud puudused, nii peadagogilistest küljest kui ka meetodilist alalt.

Peale selle kõneles algkooli sekkumiseks foolindumit Brüller algebrast algkoolis; ettekannele järgnesid läbirääkimised.

Kongressi üldkoosolekul võeti arutusele Tartu referentide, peaaegjalikult ülikooli jõudude, prof. Rago, Rootsmann, Sarw j. t. kongressile mitteilmumise põhjused. Et nende referaadid suurema osa kongressi üldkoosolekute kauda täitsid, avaldas nende uuendumine kongressi töö peale halvamat mõju; kõik tähtsamad referaadid jäid selle tõttu kongressile etteandmata. Nagu kirjutasid mõned, mida kongressi korraldajad toimekond avaldas, on professorid kongressi osavõtmisest sellepärast loobunud, et nende palve peale neile joiduraha määrata harid.-ministeeriumist vastu ei saadud. Kui nad sama palvega ülikooli valituse poole pööranud, on nad ka seal eitamata vastuse saanud, sest et ülikoolil jamafeid mabaid summasid mitte tarvitada ei ole. Wormilise vana ettepanekus ülikooli valitusele teinud just professorid ise, oleks nad palunud ülikooli valitust end kongressile komandeerida, oleks nende palve täitmist võinud leida, kuid teeraha 2000 marka päevas isiku kohta neile määrata ei võidud.

Endi mitteõnnestumist kongressile teatades aga ülikooli õpetajad telegrammideel alles kongressi avamiseks, nii et kongressi korraldajad toimekond uusi referente otsida enam ei jõudnud. Kongressi korraldajad toimekond jättis selle järgi Tartusse faks telegrammi milles näuti professorite ilmumist kongressile, lubades neile tasuda joidu- ja kõik muud kulud, kuid ka see lubadus ei suutnud teadusmehi Tallinna tuua.

Räbiraafimistele tulid esile tõstetud põhameele avaldused professorite teguviisi vastu. Rõpuks otsustatakse veel kord neile kutsed telegraafideel korrata, et kongressi jooks, veel viimase päeval nende etteanded arastulata saaks.

Puudumate referentide tõttu muudeti kongressi töökava täielikult.

Peale lõuna-mahaja jatkati tööd sekkumiseks kuni kella 9 õhtul.

Õhtul kogusid kongressi liikmed omavahelisele teedõhtule.

Kolmas päev.

Üldine koosolek algas täna kell 10 hommikul direktor Ruusiku referaadiga füüsika õpetajate kohta. Referent esitas haridus-ministeeriumi poolt kottuseatub kava, mis kongressi poolt mõne muudatustega vastu võeti. Sellele järgnes Heinriehi referaat Einsteini teooria üle, mis praegu suurt pööret sünnitavat füüsikas ja geometrias. See perspektiiv, mida Einsteini teooria üles seab, on väga laialdane, kuid viimase ajal on aga ta teooria terava kriitika alla langenud maailma kuulsamate matemaatikuride poolt. Referent leiab, et Einsteini olla suure teened matemaatilistes j. d.ustes. Kõne võeti elavate kiidumõeldustega vastu.

Tartu referentidest on kohale jõudnud professor Sarw, kuna teised mitmesugustel põhjustel jätta ei saanud.

Kongress lõpeb arvatavasti täna.

Raudteel.

Rimetus raudteel.

Teedeministri päevakajuga on riigiraudteemalitsuse varustusosakonna ülemaks endine teedeministeeriumi raamatupidaja Eduard Mägar määratud, arvates 16. aprillist j. a. Senine varustusosakonna ülem ins. Reetberg lahkus teenistusest oma palve peale ka määratavat kuuldamasti liikumiseosakonna manamaks infeneriks.

Raudteelaste ringkondades pannakse suure lootust uue varustusosakonna juhataja peale (varustusosakonda loetakse üheks tähtsamaks raudteel), sest hra Mägar astus tihhti ka ajakirjanduses terava arvestajana raudteetegemise kohta üles. Sellepärast ootatakse ka raudteelaste huvitusega tema praktiklise tööde tagajärged.

—000—

Rõubidamine kindral Laidoneri nimelise imvatiidide kapitaaži asjus.

30. aprillil ja 1. mail kavatsetakse Tallinnas mõõdalainud aasta eeskujul kindral Laidoneri nimelise imvatiidide kapitaaži suuren-damisteks karbitorjandust ja mitmesuguseid pidustusi korraldada, mille sissetulek tähendatud kapitaaži suurendamiseks läheb. Sellepärast palutakse kõiki organisatsioonide esitajaid, sekkumise tegelast ja asjast huvitatuid isikuid homme, reedel 21. aprillil kell 6 rae-kotta ühisele nõupidamisele ilmuda, pidustuste ja karbitorjanduse korraldamise asjus.

—000—

Suvised sõdurite laenu laenukoorale taud.eel.

II.

Tapa Raudteel.

Segarong nr. 299.

Tapa minef kell 19.40

Raudteel minef " 20.35

See rong loomaldab Raudteel sõitjatele Tallinnast välja sõita rongiga nr. 1, niisama mõivad Tartu poole tuleva rongiga nr. 12 reisirajad edasi sõita.

Tallinna Haapsalu vahel.

Post rong nr. 7.

Tallinn minef kell 17.10

Haapsalu tulef " 20.12

Post rong nr. 8.

Haapsalu minef kell 6.25

Tallinn tulef " 9.42

Segarong nr. 16.

Tallinn minef kell 7.50

Haapsalu tulef " 11.53

Segarong nr. 15.

Haapsalu minef kell 15.40

Tallinn tulef " 19.55

Seemalõidude päeval on raudteelõhendus ka Rohukilaga.

Tallinna Balti vahel.

Segarong nr. 17.

Tallinn minef kell 16.15

Balti tulef " 17.58

Segarong nr. 18.

Balti minef kell 6.25

Tallinn tulef " 8.26

Reisirong nr. 19 pühapäeval.

Tallinn minef kell 7.00

Balti tulef " 8.34

Reisirong nr. 20 pühapäeval.

Balti minef kell 21.23

Tallinn tulef " 23.03

Tallinna-Nõmme vahel.

Tallinnast Nõmmele sõidavad välja öö-päeva jooksul 10 rongi järgmistel aegadel: kell 5.05, 6.34, 8.28, 11.20, 13.10, 14.10, 15.50, 17.30, 20.20 ja kell 23.45.

Nõmmele Tallinnast sõidavad välja öö-päeva jooksul 10 rongi järgmistel aegadel: kell 6.03, 7.34, 9.05, 12.30, 13.40, 15.20, 16.36, 19.00, 21.15 ja kell 0.10

Nõmme Wäina vahel.

Nõmme laiaroop. minef (rong nr. 21 ja 38) kell 5.27 ja 16.12. Nõmme väike minef 5.45 ja 16.30.

Wäina minef (rong nr. 26 ja 38) kell 7.30 ja 19.25.

Pühapäeval: Nõmmelt Wäinale (rong nr. 27) minef kell 11.40; Wäinal Nõmmele minef kell 13.45.

Tartu Elva vahel.

Tartust minef (rong nr. 51) kell 6.45, Elvast minef (rong nr. 52) kell 7.51.

Tartu Puka vahel.

Tartust minef (rong nr. 53) kell 17.00; Elvast 17.55; Pritist 18.25; jõuab Pukale kell 18.50.

Pukast minef (rong nr. 54) kell 19.00, Pritist 19.20, Elvast 19.50; jõuab Tartu kell 20.35.

Ühendus sõlmedes väljamaa rongidega.

Narvas ülene rongid.

Rong nr. 5/4.

Narva tulef kell 19.30

Narva minef " 20.40

Jamburgi tulef " 21.50 Eesti aeg

Jamburgi minef " 23.50 Wene aeg

Petrogradi tulef " 1.00

Petrogradi minef " 7.30

Rong nr. 3/4.

Petrogradi minef kell 14.00

Jamburgi tulef " 20.00

Jamburgi minef " 21.20 Wene aeg

" " 19.20 Eesti aeg

Narva tulef " 20.30

Edasi minef " 21.35

Jrboškas ülene rongid.

Rong nr. 13.

Jrboška tulef kell 9.50

Jrboška minef " 11.00 Eesti aeg

" " 13.00 Wene aeg

Pihkwa tulef " 14.00

Pihkwa minef " 15.00

Petrogradi peale

esmaspäeval, kefnädal ja reedel.

Rong nr. 14.

keisapäeval, neljapäeval ja pühapäeval

Petrogradi.

Pihkwa tulef kell 12.00 Wene aeg

" " 10.00 Eesti aeg

Pihkwa minef " 12.30

Jrboška tulef " 13.30

Jrboška minef " 15.00

Rong nr. 11.

Jrboška tulef kell 22.00

Jrboška minef " 24.30 Eesti aeg

" " 2.30 Wene aeg

Pihkwa tulef " 4.00 " "

Pihkwa minef " 5.50 " "

Sologoe Moskwa peale

neljapäeval ja laupäeval.

Rong nr. 12

Sologoe Moskwa peale

kefnädal ja reedel.

Pihkwa tulef kell 23.00 Wene aeg

" " 21.00 Eesti aeg

Pihkwa minef " 22.30

Jrboška tulef " 24.00

Jrboška minef " 2.00

Walgas ülene rongid.

Segarong nr. 11.

Walf Eesti tulef kell 10.55

Walf Eesti minef " 11.45

Walf Rätti tulef " 11.55

Walf Rätti minef " 13.55

Riiga tulef " 21.35

Segarong nr. 12.

Riiga minef kell 22.45

Walf Rätti tulef " 6.40

Walf Rätti minef " 7.00

Walf Eesti tulef " 7.10

Walf Eesti minef " 7.25

Riias.

Rong nr. 1.

Tallinn minef kell 17.00

Riiga tulef " 8.35

Riiga minef " 0.05

Dünaburg tulef " 10.40

Dünaburg minef " 13.00

Wilna tulef " 16.55

Wilna minef " 18.55

Warsšawi tulef " 8.00

Warsšawi minef " 8.45

Praga tulef " 7.38

Praga minef " 8.02

Marienbad tulef " 11.50

Karlshad tulef " 13.30

Francensbad tulef " 13.20

Rong nr. 2.

Francensbad minef kell 15.30

Karlshad minef " 15.10

Marienbad minef " 15.55

Praga tulef " 20.35

Praga minef " 21.00

Warsšawi tulef " 17.10

Warsšawi minef " 18.30

Wilna tulef " 7.50

Wilna minef " 8.10

Dünaburg tulef " 15.13

Dünaburg minef " 16.00

Riiga tulef " 23.55

Riiga minef " 16.05

Tallinn tulef " 7.33

Rong nr. 1.

Tallinn minef kell 17.00

Riiga tulef " 8.35

Riiga minef " 23.20

Berliin tulef " 9.09

Paris tulef " 12.35

Ostende tulef " 9.57

London tulef " 16.50

Rong nr. 2.

London minef kell 14.00

Ostende minef " 21.30

Paris minef " 17.50

Berliin minef " 18.50

Riiga tulef " 7.30

Riiga minef " 16.05

Tallinn tulef " 7.33

Nende rongide koosseisus on ka rahvusvahelised magamismagunid, nimelt:

1) Tallinn, Riiga, Dünaburg, Raskini sealt ümberistumiseks edasi otsekohele magunite Warsšawi ja Francensbadi.

2) Riia, Berliin, Paris ja Riia Ostende. Riias antakse nendele rongidele rohkem seisuaga, et mitte Tallinnasse jõuaks jõuda ega hommiku vana möia sõita, vaid Tall-

linnas võetakse armee laevade liikumist ja nendega on sõiduplaan kottuseatub miidud.

—000—

Uue reisirongide sõiduplaani kohta.

Kuna rongide sõiduplaanide kottuseatub mife üle mõniford ajakirjanduses arvustusi leidub, kus nurinat tõstetud ühel, kui teisel viitkonnal sisseatub sõiduplaanide üle, siis on raudteemalitsuse liikumise osakonna ülem, et neid tingimisi selgitada, mis sõiduplaanide kottuseatubiga teatud ühenduses on, meile järgmist teatanud:

Rongide sõiduplaanide kottuseatub on igaford tähelepandub rahwa, omavalitustele ja riigiasutustele soome, tingimisi sisse- ja välisõlmi-punktide kaudseid otseühenduse võimalusi, posti vedu jne., mis aga mõniford nii üksteise vastu kõnelema, et neid raske täita. Muudugi teada, on enamuse arvamine selles, et rongid niivõisi sisseatub, kus nende sisseatub linnadesse oleks hommitusel ajal, mitte väga vara, kuid ka mitte hilja; väljajõit peale lõunat, — pärast alutuste ja ärde fulgumist, ja teiste rongide väljajõit hilisel ööl, mislõbi linnasõitjatel võimalik oleks oma asju diendada ning samal päeval veel tagasi sõita, mis iseenele ka selle poolest tähtis, et oomaja jaamine linnades raske; et nende jamade rongidega lähets välja post kui ka ajalehed, ilmumise päeva õhtul ning oleksid igal pool rutem kättesaadaval.

Teisi ronge oleks vaja niivõisi sisseatub, et need linnadest välja sõidaks hommikul, — sinna tagasi jõuaks õhtul; et ka ümberistumise ootamine sõlme-jaamades kaua ei viibiks.

Rõitide soomidele ja nõuetele saaks võimalik olema vastu tulla muudugi siis, kui puhtreisiat rongide arvur suurendada.

Rongi tegelikud kulud (küte, määre, meew-rew-koosseisu iganemine, parandus, teenimine jne.) on läbitistiku umbes 250 marka iga rong-kilomeetri pealt, kuna tulu iga reisirong-kilomeetri pealt 188 marka ümber saadakse, laubarongi rong-kilomeetri pealt aga 860 marka, mislõbi reisiat vedu viimastega (segarongides) peab korraldatama, et kuidagi läbi tulla. Sellepärast on mõimlik olnud üle liini ainult üht paari puhtreisiat rongi kaima panna. Muudugi teada, on segarongide liikumise kiirus pikalõsem. Rabe paari rongi liikumisel ei ole võimalik aga reisiat soome rahuldada, sest kui rong ihest linnast välja lähets soomitud ajal, siis tuleb ta teise linna iffagi hiljem jisse, kui seda soomitud.

Tuntavalt mõjub sõiduplaani peale ka Tapa sõlm, mis mitte meie raudtee kettkohal ei asu, kuna ta selle läbi rongide kottuseatub viimisi (ümberistumata) otseühenduses raskendab.

Peale selle on rongide sõiduplaani kottuseatubis ka armee tulnud mõtta otseühenduse tingimisi väljamaaga. Viimane naaberriikide raudteede konverents sai selleks peetud Riias.

Et ka igas teises riigis samasugused tingimised on sõiduplaanide kottuseatubis, nagu nendest eelpool kõnelõud, siis tuli ihest kui teisel pool otseühenduse kottuseatubis viimiseks teatud kottuseatubis jaamutada.

Wäljamaa ühenduseks on peaaegjalikult praegused Tallinna Riia vahelised rongid nr. 1 ja 2.

Otseühendus-rongide sõiduplaani loomiseks võeti seal alapunktidena London-Ostende ja Paris. Et aga Tallinn samuti kui Ostende sadama jaam on, kus armee tulu mõtta laemalõhendust, siis ei leitud võimalikuks nende rongide sõiduplaanides — et neid jällegi laemalõhendust kottuseatubis viia — suuremaid muudatusi teha, mispärast aga rongidele Riias pikenad seisa-ajad tekkisid. Neid seisa-ajagu Riias kõrvaldada mõeldes, oleks pidanud rong Tallinnast kella 5 aegu hommikul välja minema ja siia sissejõudma õhtul hilja, see oleks aga Tallinnast laemadega edasiõitjatele suureks raskenduseks saanud — neid fundinud Tallinnas oomaja otfima. Peale selle pole otseühendus-õitjate arv ka mitte ülekauus kohalistest õitjatest. Riis, et meie otseühendus-rongid ka kohaliffe nõudeid peatvad täitma, sai rongide nr. 1 ja 2 sõiduplaanis ainult väike muudatus sisseatub.

Selolew sõiduplaan hakkab maksma 1. juunist j. a. millal ka teised riigid oma sõiduplaane muudavad, kuna kohalised rongid, nagu Tallinna, Haapsalu, Balti, Nõmme ja Tartu, Elva vahel, juba 15. maist me sõiduplaani järele liikuma hakkavad.

Ingeri pühapäevafoolid.

Berekonnanime panemise ajal selgus Ingerimaal, et ingerlased mõisid, oskavad peaaegu kõik Wene keeles, osalt ka Soome keeles lugeda ja kirjutada, kuid Eesti keeles mitte sõnagi, ehk küll kõnekeelt hästi oskades, sest sagedasti rahwaõpetajatel, kus prof. M. Ernits haldas Soome keeles kõnet pidama, soovitasid koosolijad Eesti keeles rääkida, sest nemad oskavad Eesti keelt paremini, kui Soome keelt. See nähtus juhtis „ristijate“ tähelepanu selle peale, et siin tuleks pühapäevafoolid niisamuti kaita panema, nagu Setumaal. Selleks otstarbeks peeti kordades Ingeri küla rahwaõpetajate üliõpilaste, kus pühapäevafoolide ülesannete üle leelust anti, ja kutsuti noori ja vanu nendest foolidest osa võtma. Kiri rahwas kuulis, et need foolid täiesti riigi kool on, nii hästi õpetatakse kui ka õpetajad kaites, siis andsid igas külas endid õpilasteks rohkem isikuid üles, kui seda ette mõis arvata. Kõikidest küladest üles antud õpilased loonudid endid meie Ingeri kooli ümber. Üksikute foolide õpilaste arv on järgmine: Kullakülas 49, Wanaüllas 53, Kallimere 53, Saarekülas 40 ja Waiüllas 56 õpilast, kokku 251 õpilast. Suurt raskust tegi siin kooliõpetajate küsimus, sest kõigis Ingeri külates, peale Wanaülla kooli, on foolide juhatajad umbes kolmest neljast ehk ära wenenenud ingerlased. Kõikidest leidus ometi neli Eesti keelt oskajat kooliõpetajat, nendest kaks eestlast ja kaks ingerlast, kes õpetamise Ingeri pühapäevafoolides oma peale võtsid. Ühel nendest 2 fooli, mis kooliõpetaja elukohast 2 1/2 kuni 4 verstat kaugel on. Õpetus algas Ingeri pühapäevafoolides 19. veebruaril. Pühapäevafoolid töötavad edukalt ja ingerlased tunnevad juurt hui nende vastu, käivad korraldust koolis ja jõuavad ruttu edasi. Ainult Waiüllas, kus ingerlased rohkem wenenenud, on umbrohu külvajad paraja pinna leidnud, ja seal on ka õpilaste arv natuke wenenenud. Nõuandis edukalt töötavad pühapäevafoolid nendes külates, kus rahwas Lutheruse usku on, ja selle tõttu juba Soome keeles oskavad osalt lugeda ja kirjutada. Kullakülas näituseks saadavad õpilased oma õpetaja alati hobusega kodu ja ootavad õpetundit, kui mõnda tähtsat sündmust. Setu pühapäevafoolidega võrreldes käivad Ingeris peaaegu kõik noored 15—30 a. koolis, wanaemad aga dieti wähe. Kõige wana, kes Ingeris ennast kooli ülesse andis, oli 62 a. wana, kuid kooli ta ei tulnudki, aga Setumaal õpivad noortega ühes ka kulupead kuni 78 a. Nooleteite kuu jooful on Ingeri pühapäevafoolides Peterjoni aabits juba üle poole läbi mõetud; paljud loewad juba

kaunis wabalt ja oskavad ka kirjutada. Setumaal eeskujul ajutatakse ka Ingeris iga pühapäevafooli juure wäikene rahwaraamatukogu, kus õpilastel lugemise materjaal kättesaadav oleks, ja pannakse ajalehed kättesaadav oleks, ja pannakse ajalehed kättesaadav oleks, et õpilastel võimalus oleks endid poliitiliste sündmustega tutvustada. Kui pühapäevafoolid Ingeris aasta lõpuni niisuguse eduga töötavad, nagu siinmaani, ja wastastel moodul endid ehitada ei lase, siis võib kindlasti oletada, et Ingeri pühapäevafoolide õpilased oskavad kõik wabalt Eesti keeles lugeda ja kirjutada. Selleks neile kindlust ja edu tööle.

Samuel Sommer.

Wärste saadetus

teedufooli — —
kaalifooli 30-32%
superfosfaati —
18-20%

jõudis kohale ja paume waguini-
wiisi offe laetawast laadides
alandatud hindadega.

Eesti Tarwit. Keskühisus,
Tallinn, Wiruwarawa puies-
tee nr. 15.

Karskusöö alalt.

Karskus-kõnefooleku

Korraldab karskusjõel „Jde“ täna kell 7 õhtul Eestiõnna kontsertsaalis. Kõnelewad: 1) Joh. Kester — K. S. „Jde“ lähem ülesanne, 2) M. Martna — Karskus-jõuõigimise, 3) M. Lamm — Karskusliikumise poolehoidjad ja wastajad, 4) W. Ernits — Karskusliikumise praegune seisund ja tulewiku ülesanded karskusliikumise alal.

K. S. „Jde“ on alles noor ja sellepärast wähe teatud ja tuntud. Täna õhtul on esimene kõnefooleku noore jelti korraldus, kus tuntud karskustegelased kõnelega esinewad ja sellepärast kuulajatele palju huvitust tõotab pakkuda. Kõnefooleku lõpul awatakse

läbirääkimised. Soowitaw oleks, et meie karskusjõbrad noore jelti esimesele kõnefoolekuks rohkesti armul ilmufid, et linna ühist wäerinda alkoholi vastu wõitlemisteks, eriti Tallinnas, kus woenlane — alkohol — häwitawat tööd teeb. Seda ei wõi meie aga mitte lubada ja sellepärast karskusjõbrad — read koomale ja algame wäimata wõitlust alkoholi vastu, inimese parema tulewiku nimel! Kõik täna õhtul kell 7 Eestiõnna. Sisepääs waba. Karskuskirjandus müügil. Registreeritakse uusi liikmeid.

J. R.

Noorjoo teated.

Noorjoo liit liikwiderituid.

Alutaguse Eesti koolinoorjoo liit lõpetas oma tegevuse.

Raubaandus-tööstuse näitus.

Näituseplatši laiendamise asjus on sellekohane komisjon koha peal wiibides koge võimaluse kaites seisufohta mõtnud. Neist oleks üks võimalus — laiendada näituseplatši raudteele kuulawa kolmenurgalise maa-ala juurewõtmise läbi ja teine — Rannawarawa-mäe wõtmisega näituse tarmis. Komisjoni enamus peab soowitawaks Rannawarawa-mäe kaitumist. Wiimasei juhtumisel tuleks näituseplatši ja Rannawarawa-mäe ühendamisest ehitada üle Suurtliki tänawa viadukti, mille pikkus oleks 17 jülda ja kõrgus 2—2 1/2 jülda.

Näitusele on juba rohkesti armul ülesand-
misi tulnud, nendest kaugele suurem osa wäimata firmade poolt. Meie oma töösturiid jätawad oma lahjuks kõige wiimase tunni peale, mille läbi võimalus puudub, neile tarmilist haid platši määrata. Seda peab meie töösturiid silmas pidama ja ülesandm-
jega ruttama.

Hollandi firma „Vereeniging Bureau Voor Handelsinglichtingen“ on Tallinna Eesti põllumeesteliitile teatanud, et 2.—11. septembrini arapetawa Eesti näituse heaks reklaami tegemise ja selleks tarmilise materjaali Hollandis laialisaatm-
ise ilma hinnata oma peale wõtad.

Mitmesugused teated.

Suhtuta kütmine.

Dinn, kus ei ole kuitu — seda tulewiku ideaal on juba võimalik teostada, nagu „M. G. Comm.“ teatab. Glasgows on juba 1915. a. saadik katteid tehtud kuituist niisugust kofsi teha, mis kuitu ei anna ja

see on korda läinud. Kimitõed tehakse madales temperatuuris kofsi. Tarmitatus on nitmet forti kimitu. Ühest tonnist kuitest tuleb läbisti umbes 10 kintneri kofsi, mitte wähem.

Tungalterade kunstlik kaswatamine.

Nagu näha, kaswab majadus tungalterade järele. Meil tahetakse nende terade wäljameo toli kõrgendamise läbi tagawarastid suurendada, Saffamaal aga antakse õpetust, kuidas tungalterajid kunstlikult suurt hulgal kaswatada.

Noorjoo laetaw foibalwad jälle.

Meremeeste palkade wähenemise tõttu on nüüd Noorjoo laetaw, mis seilib, jälle foitma hakanud. Siiski on laetaw ka nüüd veel seismas.

Märkused Eesti kooliõpilaste kohta.

Pühade ajal jattujin kooliõpilaste jelt. Neid oli mitmetest foolist ja mitmetest klassist. Juhtusid käärid kätte, mis olid magnetiseeritud. Panin poistele ette, et nad magnetiseeriksid oma noad ära. Poisid wõtjid ruttu woad taskust wälja, aga nagu selgus, lootus jels, et neid magnetiseeritakse.

Jutustan ainult juhtumise. Järeldused jätan õpetajatele teha.

Poisid suurtustawad, et neile õpetatakse kessfoolis juba asju, mida alles ilikfoolis õppima hakatakse, wõi mida ka sealgi weel ei õpetata ja alles uurijatel neid asju waja läheb.

Kas siin ei ole midagi paigast ära? Kui üks õpetaja asju õpetab, mida programm ei nõua, siis õpetab teine wähem kui programm nõuab, wõi õpilastel tuleb tööd rohkem teha kui nende jõududele programmi kofkusead-
jate poolt on kohajeks arwatud. Eks ole nii? Selle huwides on siis dieti, et mõnda asja nii palju püütakse õpetada, kuidas kufagil koolis see ette mõetud?

Wäike linnapois loeb lõõritama lõõfese timdmustest ülewal õhus. Tuleb küsimine: Mis saab see poisike sellest kõigest aru? Jsegi wana-inimene ei oska oma ettekujutuses lõõfese ülewal lõõritada, ega seda kasa tun-
da, mis lõõfene tunneb kui ta ülewal hel-
jub. Mis peab wane lugemist õppim poisike nende peenuste juures mõtlema? Selge on, et ta ei mõtle midagi. Talle on ükskõik, mis seal kirjutatud. Ta peab ainult lu-
gema.

Wane pois!

Eetilise dissipliini tõstmine koolis.

(Järg.)

(Tartu stna kiitawaste gümnasiumi direktori hra Univeri referaat üleriiklifel kessfoolide direktorite konver. 27. märtsil j. a.)

Rahwatus on kõik põnewad romaaniid, mida sentimentaalne noorus oma 16., 17. ja 18. eluaastal ije luuletab. Enneks ei ole aga mitte kõik noorus sentimentaalne, ainult osa. Teise osa sentimentaalsus on nii wäike, et seda osa nooruselt ei wõi sentimentaalsust nimetada. Kui sentimentaalsuse juure liitub kaasõpilaste ja kellekonna halb mõju, igamus, skeptiline ilmawaade, ehk kardetawad jofismid, näituseks: „Kõik elawad nõnda“, siis kujuneb sentimentaalsuse maitsemise himu ja noorus libiseb kõlwatuise teele. Järgneks küsimus: Kuida wõi inimene mõidelda woenulikkude tundmuste vastu, mis teda halvale teele tõukawad? Püholoogia juhatab siin metoodi, mis risti vastu käib metoodile, mida meie tarmitame intellektuaalsete nähtuste juures. Suured intellektuaalsed wõidud saame meie kätte siis, kui alati nende peale mõtleme, wõidu aga tundmuste üle siis, kui meie tunagi nende peale ei mõtle. Sellepärast on waimline töö kõige parem abinõu woenuliste tundmuste wastu. Kui intellekt tegevusetu, tungib woenuline tundmus meie teadumusse, jelt siis on võimalus pöörduda meie tähelepanu selle woenuliku tundmise peale. Tundmussega aga awalikku lahingut liia on kõige kardetawam ettemõte, lootujeta ettemõte, isearanis noorel inimesel. Tundmussega awalikku lahingusse astuda on raske. Temaga wõiib aga wäikest sõda pidada. Seda wõiib wõita kawalussega. Tõine mehifus ei jella mitte tundmussele awalikus wastuastumises, waid hädahoju eest põgenemises. Mis tuleks meie noorjool selle metoodi tarmitamiseks ettemõ-

ta ja kas tema tarmitamine üleilidse wõimalik on? Meie noorjoo loeb uuemat ilu-
kirjandust. Mis on aga meie uue ilu-
kirjandus? Kas ei ole see mitte peaaegu oltast ofhoni suguliste instinktide ülistamine, kõige madalamat kõngu erootika? Kuida wõiib noorjoo põgeneda selle woenulise tundmuse eest, teda tähelepanemata jätta, kui kirjandus temale seda kawafindlast meelde tuletab ja pealegi kõige labasemal toonil. Kes arwab üles kõik selle kurja, mis meie noorjoolle teinud uue ilu-
kirjandus. Meie teame, mis-
suguseid luuletusi noored ije oma loengutel ette kannawad ja teame kui waga paljud on nendest „Tarapiita“ farnaste kirjutuste mõ-
ju all. Siljuti awaldas soowi ije kessfooli woenema klassi õpilane oma kessfoolus kooli jaali runne jaada ja küsimuse peale: Mis siis just seda jaali, siis järgnes wastus: „Meie kooli jaal ei ole selleks küllalt esteetiline, jelt ta on nelsakandiline!“ Kas ei ole meil siin tegemist patoloogiliste, haig-
laste nähtustega? Kas ei saa kuidagi piiri panna nendele kirjutustele, mis mitte iissi kahjulik, waid ka täiesti ilcarime. Jstikku armastust on enne olnud ja jael ka tulewiku olema, seda pole waja kultiveerida. Kultu-
meerides teda aratame meie armastust ai-
nult seal, kus teda tarmis ei ole, ja pealegi leidub palju teisi tundmusi, mida tarmis oleks kaswatada: ligimeie armastus üleilidse ja paljud teised eetilised tundmused, mis al-
guises nimetud. Subataga ka järgmisi soo-
wimata nähtust wõidutada. Mõned loodus-
loo õpetajad püüawad ultra — modern olla luguelu küsimuste selgitamiste juures, mis ka mõnda meie õperaamatusse jisse tunginud on, kus tarmes peatilis seda küsimust kaji-
tatakse. Kas oli raamatus tarmis niisugust peatiffi, pealegi nii labasel toonil kirjuti. Suguelu küsimusi peab selgitama tarmeri-
giga alates ja loomariigiga lõpetades järk-
järgult. Eriti jelle jaoks peatiffi pühen-
dada on uimamata, jelt jellega häwitame ehk

wäheimalt halwame õpilastes ije waga wäär-
tuslike tundmuse — õrna libelikkuse. Enn-
habelikkus on uistaw kaitseingel, kes wi-
masena noore inimeie hinge juure jääb, ja seda häwitab mõne raamatu labane peatiff. Meil jääb nüüd weel waadata tahtmise akti woiendat elementi — ofuse tegemist.

Kui meie õige mõiste leidnud ja aktiivse tähelepanu abil kinni hoidnud, idee tundmuse läbi tugewaks teinud, siis tuleb weel kord aratundmine meile abiks. Meie kaalume järele ja järellaalumeiele järgneb tingimata ofus, mis sama tundmuse läbi kofumataks kujuneb. Oleme ofuse teinud, siis järgneb tegutsemine ilma ühegi raskuseta. Manda, iht raskust teije järele ära mõites, kujuneb inimeie wooruslikeks karakteriks, mitte küll ilmeksimatiks, waid selleks, keda meie õigu-
sega nimetame aufaks, kofusetundlikuks, ohwimeeliseks, kaastundlikuks, heaks inime-
jeks. Lõpuks olgu ehitatud ka noorjoo ül-
dine woenlane, mis kofistab wooruslike ka-
rakteri arenemist, see on wana kuttaw —
loisus. Tahtmise nõrtus, loidus, passiw-
sus, kergemeelsus, need ei ole muud midagi, kui laiskuse teisendid. Et inimeie oma loo-
mu poolest jõudu pingutada ei taha, paistab filma isearanis loodusrahwaste juures. Aga ka meie aja tsiwiliseeritud inimestest piiaab suurem osa oma eluuega nõnda ära elada, et wõimalikult wähe mõtteid pingutada. Spencer tähendab huiwitava nähtujena, et igapäewase majapidamise abinõud ja riistad wõiks inimeie palju etstarbekohasemaks teha, kui ta natuke oma mõtlemit pingutaks. Kuid põhijaktor — laiskus — ei taktista juhusliit libiseajalist jõupingutust. Kui eklamid lähenewad, siis oskab ka end puru laist õpi-
lane rakkesse panna ja ka tsiwiliseerimata rahwad ei kardad ajuti, juhusliit jõe pingu-
tust. Nad kardawad pidawat, püümat, füs-
temaatilist, organiseeritud tööd, mis just see tõjine töö ongi. Ka meie õpilased omas huiwemas enamuses armastawad laiska

tööd: nad ei taha hea meelega mõelda. Ennem peab õpilane tõjina näituj meeles, kui et ije ainsa näituse ijeisimale leiaks. Ainult mees pidada, aga mitte ijeisimale mõelda — see tendents käib kõikidest õpae-
netest läbi. Õpetajad ja kooli korraldajad on ije suuremal moodsul selles siidi, jelt praegune õpetooli töö põhjench meelepidam-
mise peal, mitte aga ijeisimale mõlemise, ehk ijetegemise peal. Meie kaswatame küll in-
tellecti, aga mitte tahtmist. Tahtmist wõiib ainult jõupingutuse, tegutsemise, ijetegemise läbi kaswatada. Sellepärast tuleks tarmi-
tada, kus wähegi võimalik, geneetiliselt õpe-
metoodi, et õpilast tööse panna ja wõimal-
bada temale ka waimliit ijetegemust. Sel-
lega anname õpilasele tõjise waimlise hari-
duse ja kaswatame tema tahtmist.

Tugew tahtmine ja enefe üle walitsemine on omandatam ainult pikkamööda, raske töö läbi.

Ta peab harjunud kombeks muuhuma, selleks tuleks õpilasele anda tunda seda röö-
mu, mida tunneb inimeie korda läinud tõjise töö puhul. Ei pea hirmutama õpilast õpe-
aine raskusega, see paraliseerib tema tahtmist. Tahtmise kaswatamises teeb õpetaja hästi, kui ta mees peab järgmisi reeglit: iga pühiline jõud, mis laiskust edendab, on woenuline tahtmise kaswatusele. Sga pü-
hiline jõud, mis laiskuse vastu on sihitud, aitab tahtmist kaswatada. Woenulik on ka ofalt meie kellekonna elu õpilase tahtmise kaswatamises, mis praegust noorust iimbrir-
seb: tema on küll täis muljendisi, aga ome-
tigi tihti. Kui nüüd jeltsefond woenulik meie noorjoolle, siis seda ofjekohesem laiskaimine ja jüdamlikum wahetord peab loodud sa-
ma õpetaja ja õpilaste wahel. Kool peab olema õpilasele teijeks koduks.

Mu kirjandus.

G. W. Rahamägi. Sinu riik tulgu. Jutlused. Ligi paar aastakümnet orjuba kaevatud uulise kirjanduse ahtruse üle. On süüdistatud loomulikult usutavlast. On ka aga imelikud ajad üle elatud. Palju pö-rutust on meile üle käinud. Kõik ei julge kätte võtta, vaid lepivad vaikse tööga oma koguduses. Kirjastajad ei julge kirjastada. Ka prof. Rahamägi pidi oma raamatu ise kirjastama. Soovime, et lee-temale mitte kahju ei tooks.

Tema on ju üks neist pääsufestest, kes kuulutavad kenevade tulekut meie Eesti usufirjanduses. Altrus hakkab juba kadu-ma.

G. W. Rahamägi jutluste kogus on 77 jutlust, 73 kirikuaasta järele ja 4 ühikute juhuste puhul — nagu proovijutlus, ameti- tise astumise ja ametist lahkumise ja üks sinodi jutlus. Kirikuaasta jutlustest on 12 vana seaduse, 43 evangeeliumite ja 22 epist- lite üle. Johanne se evangeeliumi on ter- wet 12 forda tarvitatud.

Ugal jutlusel on pealkiri ja täis tekst ees. Ara on jäänud kuulsad kolmikjutused — tripartitiioonid. Kus jootis äramärgitud, on ta loomulikult arenenud.

Wälimuses ei tungi R. mitte ette ajako- hase maimuga, mis ometi siis täiesti täidab. Enamiste kõik jutlused on psühholoogilised. Ugatahes mitte dogmaatilised. Kõik aga praktilised, lihtsavad, siiski uulisele kindlas sihis. Siin ei ole fraasi ega paatost. La- gashoiulik nagu autor ise, on tema jutlus. Ei puudu rahvuslik moment, kuid ta ei fineb uulises selguses, ühtlasi lugupidamises rah- wa hinges peituv maimuvara vastu. Ko- lewipoeg astub kohe esimeses jutluses plassi (Jef. 42, 1—9) Jumala sulase rahvuslike paraaleelina.

Kaasa kätavad kõik helid meie aja häda- deist. Praktilised küsimused, mis hõimavad ühiskonda, seatakse igawiku valgusesse, na- gu uus ja wana ilmkerd, riik ja seadus, inimlikud lootused ja aated, mammona mõim, rahwa au. Rahju ainult, et autori laqashoiulikkus neid probleemide mitte enam alla ei kriipsuta. Kuid olgu see tema eesdi- gus. Tema ei ole ju refleksi mees ega fikutaja.

"Wäga arenenud diglusetunne kindlustab objektivsele olude hindamist. Rahju jutlu- tes (nr. 6) loome: „Rahutuks läheb süda, kui kõike ületohut näed ja kuuled, mis siin- nib. Rahutuks, kui näed, mitte tühidus, otsekohesus ei maffa, vaid lamalus, pet- tus... õigus ja tõde nutab — wälja tõuga- tud!"

Sing ei saa külmaks jääda, lugeses hul- ka kujutaid pilka igast elumallast, mis siin kofku kantud, aga iffa puhtamal walgustu- fel. Kuid ärge arwate, et siin minnakse wäl- ja piirarete wäljapigistamise peale. Seda ei ole. Sellest wäärnähtusest ja äraproovitud tõmbewahendist on meie autor waba. Sest ta seisab reaalsel pinnal — igapidi. Ka wastaft näeb ta „reaalsel“ pinnal. Seda

tõsisem tema poleemik, kus seba waja on.

On küll ülikooli dogmaatika professor. Wä- oodata, et mastawad kaidumused ka enne peetud jutlustes esinewad, iseäranis kristoloogias. Selle asemel näeme wäga „inimlikku“ Kristust, kelle juures ka hingeelu wõimalikult peene analüüsi alla käib. Selle laudu siis tõuseb arusaamine tema jumalik- tusest, aga ühtlasi inimese jumalikuft kufjeft, ilma et Kristuse au jelle all kannataks.

Armsa maigu annawad jutlustele foge- haate inulised helid, mis, looduse elust lei- tud — kuulutawad suurepärase kofkufola looja ja loobuse wabel. Ugege ja teie näe- te, kuidas läbi ja läbi haritud, kunstniku meelega inimene wõib sügawaste juurduda ristiusus.

Ka proletaarlist terminoloogiat leiata seal: „Kikas ei olnud Jeesusele mitte werc- imeja ega wäljapressija, vaid õnnetu wend, kes waevalt pääseb taewariiki.“ „Ega iga rikas, kes wabalt enda lahti ütles rikkusest, weel selle läbi ifenestef kõrgel ei seisa. Ara- kadunud poeg andis ka oma waranduse ja rikkuse sõprade feltis ära. Ta fai waelefa, närufes riides, näljafeks orjaf!“

Ei ole wõimalik paaril weerul fuurt üle- waadet anda ligi 300 lhf. palju raamatu üle. Sga rida, mis seal kirjutatud, on ter- me hinge ilmutaja.

Soowitan fooralt raamatut noorjoole. Sünnis on ta ifeäranis fingitufeks — üks- kõik mis pühäl, ifeäranis aga leeripühäl.

Tänuwäärt on tema ilumune aga üle- üldse. Mja märk, et kaks rewolutsiooni ja waimline haaos mitte kõik pole laastanud. Kristiust hakkab pead tõstma — meie rahwa ifjema parema elu ärafeletamifeks.

G. L.

Düuna-Cesti kaubandus-töös- tus ettevõtjate päew.

Tartu kaubandus-tööstuse feltis kawatseb mailuul kofkufutuda Düuna-Cesti kauban- dus-tööstus-ettevõtjaid ühijeks nõupidami- feks. Nimetatud nõupidamisel tuleks lähe- malt arutamife alla kaupmeeste organisee- rime, tulu- ja ärimaffude küsimused. Täht- samaks küsimufeks on weel ka wõitlus ilma patendita kauplejate vastu.

Päewaforda on üles wõetud järgmifed referaadid:

1. Düuna-Cesti majanduslike wälja- waated — R. Kornei.
2. Kaupmeeste organisierimine — S. Saretei.
3. Tulu- ja ärimaffud — M. Kann.
4. Wõitlus ilma patendita kauplejate vastu — M. Kann.

Düuna-Cesti kaubandus-tööstuse ettevõt- jate päewa kofkufutamine fai feltis wiima- sel peafoosolekul joatamalt otufutatud ja peetatse arwatamasti Tartus ära. S. M.

—ooo—

Märkused.

Aprill on käes.

Ning sellega kerkib hoolika ja korrapärase inimese ette päewafüsimus: kusi osta wihma- wari; ehk — kui sel inimesel kõrgemad humid ei puudu — kusi osta moodne wihmawari. Pean tunnistama, et ma kummagi küsimuse peale wastust ei tea, felt mul puuduwad lä- hemad fuhked äri-ilmaga. Kõik aga wõin ma lähemaid seletusi anda selle kohta, mis- fugu ne peab olema moodne wihmawari.

Kõigepealt: ta ei pea mitte olema ää- rane tabaline riiskapuu nagu need kummed ning fahad wihmawarjud, mida oleme tä- nini harjunud nägema nais- ning mees- kodanikkude kates, kes wihmase ilmaga muu- tuwad liikuwatels hiigla-seenteks, igast kül- jest warustatutiks teras- wardaotstega, mis alatafa ähwardawad nende kaastodanikkude filmi, kes julgewad tänawal liituda ilma foltidse wihmawarjuga.

Moodne wihmawari ei ole hiigla-para- pliüü (ehk paramiir" nagu ütles Käsini „kippar“, kes wanal heal ajal kõik ilma mereb läbi kindnud ja mõneci wihma ja laene käes ligunenud). Moodne wihmawari ei far- nane üheski fuhkes wanale parapliiüle: tal puudub wana parapliüü (wõi „barablii“ na- gu weel hiljuti ütlesid „peenemad“ kadaka- fakkad) ääretu juurus, mille alla heal taht- mifel wõis mahutada terme kuulifimelife perefonna. Moodne wihmawari on nii wäi- te, et ulatab warjama ühcinfa daami kü- barat.

Moodne wihmawari ei tunnusta ka neid

mõnufaid kõmeca otfaga pidemaid, millede waral nii hõlbus oli riputada wihmawarju fäfwarrelle ehk wõõra korteri efiku (f. t. „andree“ nagu harilikult üteldakse) worna. Moodsa wihmawarju (ja ka päewawarju) pide on liihife ning walmistatud kõige kall- maff puust ehk elewandilmaft ja maffab nii palju, et keegi ei raafiks wihmawarju kuuwa ilmaga tarwitada jaluufufepina. Afitroni- ehk eebeni-puust wõi weel kallimast mater- jalist pideme ots on alt fitedaks woolitud ega kannata maad wafu toetamift; ülemine ots aga on kunstiteos, mida iniefugune waevalt puutuda julgefs.

Sellepärast ei lastagi moodfat wihma- warju fäfwarres fälfuda, waid fantafte kaenlas, et igahife poistafks filma eebeni- puust, maarjafafest wõi elewandilmaft pi- deme-ots, fufutaw Egiptufe, Jaapani, Per- fia ning muis effootilistels fiitlides niferda- tud jumalufi, tempelid, ffinffe wõi loomi.

Seenefest mõista, et farnafe pidemega wihmawarju olulifem ofa — daamide ning herrade kübaraid ja päid warjam riie — peab olema hinna ja muude omaduste po- left pideme wääriline, f. t. et ta wõib olla ai- nult kõige rafkem ja tihedam fiid. Puu- wiffafeid „reinifime“ mõinwad fanda fiill iga- fugu mammid turule minnes, — ent mitte daamid, kes pretendeeriwad moodfufe ja ilu peale; daamid ja herrad, fel raha fiill, et osta wihmawari-kunstiteos.

Armeske mõttes materjalt hinda, tretali, poleerija, õmbleja ning muude kaastööfiste päewapalka ja üldift elufallidust ei ole ime, et moodne wihmawari maffab tufhandeid; nii

Mõnefugust.

Sõjafas üürnif.

Ühes wäikefes Prantfufe linnas tehti kofkufutufi täidefaatwale ametnikule üles- andeks kodanif Dombildes'i peale mõju awaldada, et ta korteri wabastaks. Ametnik ei faanud hoolimata omast waeuast kuidagi ülesandega toime. Sellepärast otufustas ta politfeid appi kufkuda.

Politfeinikfude liginemisel omas fange- kaefne üürnif nende peale afnast tule far- nafe eduga, et üks politfeinikfudeft furnult maha kufkus.

Järgmifel hommikul piiras fuurem fhandarmite falf maja ümber. Kuid ka fee- fford kaities majas peituw üürnif ennaft nii ägedalt, et furmas ühe fhandarmi ja haa- was teift rafestfi.

Siis kufkufi wäljafuurtufi ofafonnaft mitu meeft lafkeriistadega, milleft awati barrifateeritud maja peale tuli. Piiratawaf majast wafitati fama elawa lafkmifega. Maja olus fitkas tänawas ja fee afjaolu tafistas fuuresti kallaletungijate wõitlusjõudude arendamift. Et wafstupaneft kuidagi ei fuudetud murda, otufustati maja kõige elani- fuga õhku lasta.

—ei—

Soera õigus.

Inglißmaal oli koerte marutõbi fenini päris tundmata afi. Alles minewal fuwel olla efimene jelle haigufe juhtumine kind- lafs tehtud. Ühendufes fellega tuleb ümber muuta ka Ingliße feadus, mis annab foera- le õigufe, efimefel korral tohtida hannus- tada, ilma et fellele teole järgnefs karistus. Et farnane feadufe-paragrahw tõepooleft meel on olemas ja tarwitataw, feba näitab üks hiljuti tehtud kofkufutus. Keegi Ing- liße kodanif kaebas kofkufufe foeraomaniku, kelle koer tema naise kallale faranud ja ka- ti rebunud fleidi, mille eeft kaebaja nõudis fahjutatu. Süüdistatamal läfs õnnels fel- gekfs teha, et tema koer efimeft forda farna- fe fiiiteo oli forda faatnud ja et ta fenini igatpidi laitmata oli elanud. Selle tões- tufe põhjal mõistis kohus kaebalufe õigeks. Et aru. faada farnafelt otufelt, peab ole- tama, et Ingliße feadus annab üffikute kind- lafs määratud juhtumiste puhul loomadele mõningad ifikuõigused ja mõimaldab effinud

Tallinna linnawalitfufe majandusofakond teatab, et 1. maits f. a

kõik sõiduwoorimehed

warustatud peawad olema fõiduriista külge finnitatama tafji tabeliga ja üffit- afjaliku tafji raamatuga. Tabelid ja raamatud on faada majandusofakonna kantfeleis.

Alus: „Kiigi Teataja“ nr. 114, 1921 a. wäljafuufutatud Tallinna fõiduwoorimeeste tafs.

Tallinnas, 19. aprillil 1922 a.

Nr. 1229.

Ofakonna juhataw,

linnanõunif: S. Saat.

1285

Asjaajaja: M. Repil.

et meiefugune parem loobugu mõtteft — omandada fäärane teos. See loobumine peaks feba fergem olema, et meiefugufel puudub arwatamasti kübar, mida wihma eeft fäitfma peab, ja nägu, mis wihma käes wõib „wärowid“ kaotada.

Mis puutub näo wärowidesse, siis fons- tateerigem, et näo - wärowimine puudri ja fhminkide abil wiimfete aastate jooftul fogu kultuurafises ilmas on wajadufeks faanud, mida rahuldama tekimad iffa uued tõõstus- ettevõtteid. Prantfufmaal ja Itaalias, üld- fe lõunamail oli näo-wõõpade tarwitamine fombeks juba wäga anmu, ilma et felles nähtud olefs midagi mittejuindfat. Ka flaomafed on fõsmeetilifi wabendid näo ilu fuurendamifeks alati õhtralt tarwitatud, fauniftades põfsi kui mitte muu, siis peenefs tambitud tellifkwi tufha ning piülli-ja- hudega.

Wiimaste aastate jooftul on puuder ja näo-wärowid wallanud aga ka Ingliß- maal, kus nägu weel hiljuti hinnati ainult näo loomuliku jume järele, ning Saksa- maal, kus näo wõõpamift weel mõne aasta eeft peeti „hufka lõinud“ prantfannade fur- jafks ja kõlbufewastafeks fombeks. Meie kodufaswanud fauniftadele, kes maha ei ta- ha jääda fuurilma daamidest, olgu feletatud, et näo wõõpamine on kunst, mis nõuab fuurt wilumuft ning afjatundmift. Ei jaffu fel- left, et nägu walgefs ja pöjed ning huuled weripunafeks wärowitafje; fuurilma daam wärowib nägu mitu forda päewas.

loomadele ennaft parandada ja uuefti woo- ruslifuts faada.

—ei—

Wäljamaa „waluuta“.

Üks Leipzigi tubafääri tegi kohalifus aja- lehes kaubafaffumife kuulufufe. Selle pea- le ilmus äriufe mees, kes enda ütles wõimaf äriile fõowitada mafumõimelift ofjat, prantfalaft. Ofja ilmus ka marsti ühes fõowitajaga, lastis omale kaupä näidata, ostis lõpufs ta ära umbes 100.000 marga eeft ja andis mafufumma arwel müüjale Prantfufe rewolutsiooni ajal wäljaantud paberraha. Triomanif ei teadnud, et need paberid on täiesti wäärufeta, ja andis pet- jale müüdnud kaupä kätte. Alles hiljem, kui ta wäljamaa paberid tahtis omamaa raha wastu ümber wafetada, fai ta teada, mis- fufufe „waluuta“ eeft ta kaupä felmidele müüis.

—ei—

Teater ja muufika.

Eftoonia teater.

Täna, neljapäewal, „Stanbuli roos“. Homme rahwaetendufeks „Wängupõrgu“. Raupäewal „Marion“.

Draamateater.

Koedel 21. aprillil hra Paul Pinna tulu- õhtu. „Napoleon Bonaparte“ (Wae wictis) R. Wofsi 3-waatusline draama. Alguis fell 8 õhtul. Teatatribüroo.

Kurfid.

ERM. Miias, 19. apr. Sta. Kurfid. Naelfterling 1148, dollar 259.75, Prantfufe frank 24.25, Rootfi kroon 67.75, Norra fr. 48.75, Daani kroon 55.50, Hollandi gulden 98.75, Sakfa riigimart 0.89, Soome mart 4.99, Eesti mart 0.75, Poola mart 0.08, Afheho-Slowaffia kroon 5.41, 10 fultdrubla 1225, Belgia frank 22.75, fultdrank 50.00.

ERM. London, 18. apr. Kurfid. New- York 4.42, Montreal 4.53, Pariis 47.47½, Briffel 51.52½, Berliin 1290, Rooma 81, Helmeefia 22.71½, Amfterdam 11.64, Mad- rid 28.35, Liffabon 4.51, Wiin 33.000, Stof- holm 16.97½, Kristiania 23.62½, Kopenha- gen 20.74½, Meena 98, Rio de Janeiro 77½, Buenos Aires 44½.

—ooo—

—ooo—

Tallinna linnawalitfufe majandusofakond teatab, et 1. maits f. a

kõik sõiduwoorimehed

warustatud peawad olema fõiduriista külge finnitatama tafji tabeliga ja üffit- afjaliku tafji raamatuga. Tabelid ja raamatud on faada majandusofakonna kantfeleis.

Alus: „Kiigi Teataja“ nr. 114, 1921 a. wäljafuufutatud Tallinna fõiduwoorimeeste tafs.

Tallinnas, 19. aprillil 1922 a.

Nr. 1229.

Ofakonna juhataw,

linnanõunif: S. Saat.

1285

Asjaajaja: M. Repil.

Hommiikul walib ta õrnad wärowid, pu- nait tarmitades õige ettewaatlikult: puuder wõib olla üksnes wäga kahwatu kollakas; fhmakulmud ja ripfmed peawad leppima wärowiforraga, mis õhufe kui õht. Enne lõunat jaluutama minnes tohib tarwitada ju- ba tugewamaid wärowe ja nimelt „õhufär- we“, mis annawad näole pruunja jume, fõ- nelew terwifelt ja fpordif. Silmad oman- dawad ühtlasi muftfaffini randi, et nad „dämoonilistena“ jütfiffid; huuled wõõba- tafse helepunafeks. Mida lähemale faabub õhtu, feba kummalifemate wärowide tarwita- mine on lubatud. Kõige unem mood on liila — feltfonnaas, ballil ehk teatris wi- bimife pupufks; mõju olla elektrimafguft otfe minasjutulif. Käfwarred, kaef ning õlad puuderdatafe wiimafel ajal robelifeks, — ka fee awaldawad nõiduslifku mõju. Mitte ainult filmaalufed ning -fulmud ei kattu wärowiforraga; ifegi fõrowid wärowitafje roofaks, — mis miit mitte kõige fergem fõõ ei ole.

Nagu ütlesid mitte ferge pole fogu fee „loodufe-krooni“ ehtimine ja fauniftamine keemiliste produktide abil. Kuid mida ei tee „loodufe-krooni“ faunim pool, et olla weelgi faunim! Mida ei tee ta criti fiis, kui tal on wõimalus pühendada fellefs toimingufs kül- lalt aega ja raha!

Moffi Pii.

—ooo—

Wastutaw toimtaja: Joh. Wiif. Wäljaandja Ofaühifus „Teataja“.

Estonia teater

Neljapäeval, 20. aprillil

Gambuli roos

Leo Falli operett 3 w.

Algus kell pool 8 õhtul.

Reedel, 21. aprillil

Nahwaendufels

Mängu põrgu

Uja-taja jant 3 mürgelis. Ton-
Impetoweni ja Carl Matheri
järele kohalikuks oludeks
kohendatud Mili Mahtas.

Algus kell pool 8 õhtul.

Laupäeval, 22. aprillil

Marion

Walter Brommé operett 3 w

Algus kell pool 8 õhtul

1279

Draamateater

Reedel, 21. aprillil

Sra Paul Pinna tulu õhtu

„Napoleon Bonaparte“

(Vae victis).

A. Bossi 3 waatusline draama

Algus kell 8 õhtul.

Neljapäeval 23. aprillil

Pasteetendufels

Miks kewad tulema pidi.

Paste muinasjutu kolmes maat.
Threse Lehmann — Haupti jä-
relle S. Anto.

Algus kell 3 päeval.

Päsetähtede eelmüüki iga päew
kella 11—1 e. l. ja 6—8 õhtul
Draamateatri kasas.

1277

Estonia kontsertsaal

Neljapäeval, 27. aprillil

Tallinna lauluseltsi

(Liebertafel)

Kontsert

Juhatab R. Ehenpuu.

Raastegewad pr. Sigrid Ant-
ropoff-Hoerschelmann.

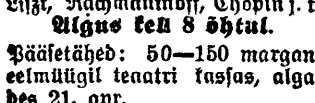
Osastawas: Reinb. Becker, G.
Eubrich, F. Gilcher, Aug. The-
len, Schumann-Witz, Schuberl,
Elyt, Rachmaninoff, Chopin j. t.

Algus kell 8 õhtul.

Päsetähted: 50—150 margani

eelmüüki teatri kasas, alga-
des 21. apr.

1280

Kangatellied

müüa

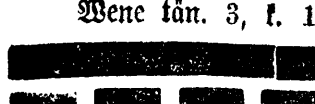
Bene tän. 3, l. 1.

Kangatellied

müüa

Bene tän. 3, l. 1.

Kangatellied

müüa

Bene tän. 3, l. 1.

Ärasõidu pärast haigete
vastuvõtmist ei ole.

Dr. Akel.

Dr. Artur Tamm

Eile- ja suguhäigused.

Vastuvõtmine

Igapäew kella 4—1/2 pl.

Jaani tänawal nr. 6, krt. 8.

(Krediit panga majas).

Rõnnetraat 14—13.

Loomaarstid

Dr. Dreyer ja Kijas

Suut Tartu maantee nr. 18

Vastuvõtmine 10—1 ja 3—4

Wäljasõitmine igal ajal.

Balwefirju

igasse walfirju ja muudesse
afutustesse, isearanis maade
õig. ja matjude wähenamise
asjus teeb **istlikult** ruttu
ja korralikult töötades, ta abi-
eiu ja matjude l. headuses
Wiru tän. 14, krt. 1, 2. korral
(einel. wastu) kella 9—1 ja 2—7.

1066 S. S. Rähie.

Sartu kolonii

wajad

põllumajanduse

instruktori

Tingimised: prii korter, küte,
walgustus ja produktid (õõd)
kolonii hinnaga, palg 5310 mrf.
kuus + perekonna toetus raha,
pool walamaad põllumaad ühes
ühe lehma karja- ja heinamaaga

1276

Kergeõidu

Kalefs

nahkstattega odawalt müüa.

Järeleütsida Kilingi-Rõmme

W. Juhannson.

1275

Olen saanud suure saabe-
tuse müües paremad felt-
id automaatpüstolit ja
rewolwero H. 6,35 ja 7,65.
Padrumi tongid, tongi tõmma-
jad, rohumõõdud, laetud padru-
mid H. 16 ja 12, puhastamise
sepid, seljakotid, püssikotid, jahi-
noad, 2 eltol õli, mis weelapa
määrimiseks kõige parem on jne.
Sinnab mõõdukad.

Päsitauplus

Mr. Pasiup.

Pittjalg nr. 6, Tallinnas.

Säid laulele kottulostjaid lahe-
ja kolmeraudseid jahipisise alati
suures wäljawahtlus saadawal,
nende hulgas ka üks laheraudne
H. 10, mis luige ja hane jahi-
jooks kõige kohasem.

1275

1275

1275

1275

1275

1275

1275

1275

1275

1275

1275

1275

1275

1275

1275

1275

1275

1275

1275

1275

1275

1275

1275

1275

1275

1275

1275

Pohja Panga

korraline PEAKOOSOLEK

Peetakse ära 23. aprillil kell 12 päewal panga ruumides, S. Karja uulits nr. 20.

P ä e w a f o r d:

1. Koosoleku juhataja ja protokolli kirjutaja walimine.
2. 1921. a. aruande kinnitamine ja puhtaksu jaotamine.
3. Panga aktiivate uue wäljaande 5.000.000 marga wäärtuses realiseerimise-aja pikendamine.
4. Nute osakondade awamise küsimus.
5. Panga juhatus, nõukogu ja rewisjoni komisjoni liikme-tele tasu aramääramine.
6. Walimised põhikirja järele.

1286

Kui jelle koosolekule tarwiline arw aktiionääre torku ei tule, siis peetakse teine peakoosolek 7. mail kell 12 päewal nimetatud ruumides ja sellesama päewa-
korra järele ära, mis kottutuluud aktiionääride arwu peale waatamata põhikirja
§ 57 alusel otjusewõimuline on.

Põhja Panga juhatus.

Kollase kana

larnemaal

Laupäeval, 22. aprillil

Börse saalin.

Päsetähtede eelmüüki mürgilipäeval Börse saalin kella 6 õhtul.

Algus kell 9—2 õhtul.

1288

Korraldan kunstile ja tehnikale wastawad lühiteenajalised kursused.

- 1) naister. ja laste riiete juureldõisus
- 2) laua, fells ja fangi pesu walmistus
- 3) ilutifandus käsitö eht masinal
- 4) kübarate walmistus
- 5) kunstilised prantjuse lilled riidest eht paberist
- 6) sandaalide ja suwefingade walmistus
- 7) naisterahwa juuste kammimine ja ülestegemine
- 8) maniküür ja pediküür
- 9) perenaise kursused: pailamine, parandamine, walmistamine ja ümbertegemine igaf. õmbeluse ja käsitööst.

Ovehind 500—1000 margani. Alles anda igapäew
kella 9—2, Kunstikõigkooli kantseleis Instituudi t. 18.

Juhataja Rose Reite.

Teadaanne.

Rütteainete Reffkomitee Siikwiderimise Komisjon
annab see läbi teada, et 24. aprillil f. a. kell 10 hom.
Tartu maakonna Rütteainete Reffkomitee wolinitu kant-
selei juures

enampakkumise teel

wälja müübud saab:

Soola, ruffijahu, odratangu, erineid, ube, nahla,
wikjatottisid, uusi poolsaapaid, rauda, tööriistu, kää-
kiwa, kuru rattaid, kirweid, hobuseid, hobuseriistu, wank-
reid ja muud kraami.

Kui 24. aprillil kõi kraam ära müübud ei peaks
saama, siis testab wäljapakkumine järgmisel päewal
edasi.

Rütteainete Reffkomitee Siikwiderimise
Komisjon.

892

A. S. „Häiselu“ trükk, Tallinnas.

Ruulutus.

Rütteainete Reffkomitee Siikwider. Komm-
müübi amalikul fuufõnalisel enampakkumise teel esmas-
päew, 24. aprillil f. a. kell 12 päewal, Rütteainete Reff-
komitee ruumides, Tallinnas, Meripuiestee nr. 15

tuuse- ja männapalgid

järgmistes lohtades:

Regwiidu jaamas	735	palgi
Lehtse jaamas	216	"
Musta pooljaamas	84	"
Tamsalu jaamas	1275	"
Wägewa jaamas	12	"
Kiltsi jaamas	289	"
Kõgewa jaamas	13	"
Katte jaamas	340	"
Tapa jaamas	751	"
Pedja jaamas	47	"
Wõju randas	4224	"
Wõru-Pedaspea		"

1272

Taperla 893 jooksw. fildapuid

Enampakkumise otjanditail tuleb enne pakumist
10 protse pakumise alghushinnast kindlustufels jisse
maksta.

Lähemaid teateid ja tingimisi saab teada Rütte-
ainete Reffkomiteest ja lohtade pealt.

Teadaanne

Wiru maakonnas, Rägawere wallas,
Waeläla riigimõisas müüakse

enampakkumisel

29. aprillil kell 9 hommikul

sarmloomi ja hobuseid

Wirumaa riigimaade VIII. ringkonna

1283

walitseja: (allkiri).

Tallinn — Stockholm.

A. L. Kalewipceg'

(kapten Tamm)

õidab siit laupäeval 22.

aprillil kell 11 hommikul wälja.

Reisijate ja kauba ülesandmisi wõtawad

wastu

1287

Thomas Clayhills ja Poeg

S. Brofussmägi 14. Telef. 1-18.

Telegr. aadr. Clayhills, Tallinn.